

2637.
1208
A. III

Rättsepp Öhk

Wiejärguline näite-
mäng rahwa elust.

Kirjutanud A. Kitzberg.

№ 6934.

Есть представлению дозволено. СПб.,
10 Июля 1903 г. За Цензора драма-
тическихъ сочинений А. Косоговскій.

A. 263 F
4208.

Rättsepp & Shk.

Viiejärguline näite-
mäng rahwa elust.

Sirjutannud A. Kihberg.

Turjewis (Sartus), 1903.

2284

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 5 мая 1903 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

24269

Trükitud „Postimehe“ trükitojas, Jürjewis.

Tegelased:

Pääosad:

- Rättsepp Õht, (30 aastane, natuke lonkur),
Hans, tema õpilane, (16 aastane wallatu pois),
Tõistre=Toomas, (wanaldane mees, kõhutas ja
uhke),
Sill, linakaupmees, (upsakas isand),
Beskimäe perenaene, (wanaldane inimene),
Henn, tema poeg,
Tiina, tema tütar,
Warik, walla wahimees, (räägib ametlikul häälel ja
kõnepidamise fujul).

Kõrwalised osad:

- Piilaspää, Õhu õemees, (maalt kaupmees),
Mari, Tõistre=Tooma tütar,
Kohumees, (wanapoolne mees, kõhatab enne kui
räägib),
Johan Joowikas, isa, (näsu wanamees, hädise
häälega),
Johan Joowikas, poeg, (joodik, pudrutab, kui
sagaks jõnu),
Seitse rättseppa, (lonkrud ja küürakad, edewasti
riidis),
Lätlane,
Külalädi,
Piilaspää naene,
Õhu noorik.
Külarahwas, muusikafoor.

Tähelepanna!

Tegelasi näitab esimejel filmapilgul palju olevat, aga lähemalt järele vaadates selgib, et mitmetest osadest väga hästi üks ja seesama tegelane faks osa ja enam enese pääle võtta võib. Nõnda Tõistre-Thomas — lätlaste osa, Silt — noore Joovika osa, Tõistre-Mari — Riilaspää naese osa, (reisiriietes ei pruugi nägu suuremat nähtawale tulla), ja külatädi osa (suur rätik ümber pää, ei pruugi tädi nägu sugugi nähtawale tulla), kohtumees — wana Joovika osa (rüüed, nägu, kombe ja hää muuta) jne. Nõndajama võib mõne teise kõrwalise osaga toimetada, kui hää näokunstnik (paruka-tegija) käepärast on. Mõistagi, tahab ettekandmine hoolega ettevalmistada.

Mängukoht.

- I. järk, Tõistre-Thomas talus,
 - II., III. ja IV. järk, mõni nädal hiljem Westi-mäe talus,
 - V. järk, kolm kuud hiljem, sääljamas.
- Lõpupilt pulmamajas (võib ka ärajäada).

Esimene järk.

Tuba Tõstre-Looma talus. Esimene üks viib õue, teine tahakambri. Ees, tejet tuba, rättsepa töölaud masinaga.

Esimene etendus.

Õ h ! ja tema õpikane H a n s, istuvad töölaua juures. Õht õmbleb kiiresti masinaga ja wiistab selle juures tasafesi lustiiltst lugu. Hans, töö süles, püüab käreseid.

Õ h ! (silmi ülles lüües).

Pois, sina ilmarigu, kas sel wiisil peab sinust tubti rättsepp saama? Dotsa ja! (Kahmas wintli ja rabab Hansu üle laua lüüa, see hoiab eest tõrwale ja wintel kolhatas wastu lauda.)

H a n s.

No-no, peremees!

Õ h !.

Mis „no-no, peremees!“ Küll ma sind õpetan! Oled töö juures, siis pane pihta, — paned töö käest, siis löö lulli. Igal asjal oma aeg.

H a n s (naerdes).

Ega's töö jänes ei ole, et ta eest ära jookseb, ega inimene puu ega luu . . .

Õ h ! (tõsiselt).

Hans, Hans, ei sinust küll saa õiget rättseppa, kellest meie seisusele auu loota; ja oled ju päris laist-mait. Inimene ei pea töö armastaja olema, waid töö wihtaja, aga sina armastad tööd.

H a n s.

Eiis on ju hästi, meister.

D h t.

Mis hästi, ma ütlen: ja oled töö armastaja, ja armastad, et sul tööd on. Aga sa pead töö wihtaja olema, teda ärastavitama, ärategema, et teda enam ei ole. Eiis oled sa mees! — Näita, misfugused su nõõbiaugud on saanud. (Waatab üle laua Hansu tööd.) Näe, näe, need näiud mõne nõõbiaugud, konarifud kui sea jongermaa! Siledad peawad nad olema, siledad nagu... (Kahmas jälle wiinli järele; Hans aga on karmem, tõmbab wiinli ära ja hoiab selja taha.)

D h t (ümbert laua longates ja

Hansu pool naljaga, pool pahaga õlast wäpustades).

Sina, sinust ei saa õiget rättsappa. Töö on sul kõrwaline asi, ja mõtled gummifraede ja siidilipsude pääle. See on edewus! Waata, mina, kas oled mul gummifraet ehk siidilipsu näinud? Töö juures olen ma lihtsalt särigiga, kui wälja lähen, wiiskan õhukeste siidirätiku ümber kaela. Sina aga ehid ennaft untschantfakate järele. Kasju, mis jaks sa mul weel ei ole. Waat, mis jaks hõlpude asi on: hõlbud küll, aga, kui sul raha tastus ei ole, oled hõlpharakas. Sina ehid ennaft juudi-rättsapa taoliseks! — Mis, sul on nurikett? Kas sul uur ka on? (Tõmbab kети otja Hansu tastust wälja, uuri asemel tuleb sibul nähtawale.)

H a n s (kahmas kети järele).

Meister!

D h t.

Hahaha! Sibul! Kuulnud olin, näinud ei olnud jarnaft lugu, hahaha! Di-oi poisfi, noo-noo poisfi, küll ma räägin su emaga. (Wiskab kети nurka.) Pressraud wii tulle, päraft räägime edasi. — Riisugune ilmarigu! (Jstus töö juurde.)

H a n s (häbelikult,

otfiid nurgast oma kети, siis pressrauda ära).

Teine etendus.

D h t, (akti).

Nõnda see meieaegne noorjugu on, ajab aina edewust taga; edewust, wedelat elu ja lõbu! Sa heldene aeg, kui mina õppisin ja olin, kus oli siis lõbu, kus olivad maniskad, lipsud, gammassid ja galossid! Nüüd juba tõmbawad wee-saabastele galossid otja! Kas nad sellepärast paremad on? Wõta näpust. Wõi õnnelikumad? Wale! Tõistre-Dooma tütrele käinud hiljuti kosilane, ise talu peremees, aga kolm särki üksteise üle seljas: õösärt, willane särk ja triisärt; tats paari saapaid jalas. Toomas näidanud teisele läwe ja ütelnud: ei sinu pisike talu-kong anna sulle kolme särki wälja. Ujuuh! Jäta pagan kolm särki ometi linna untjatatele, kes kajutad ei jõua selga saada. —

Küll aga siin neid kosilasi ka käib, iga õhtu, iga päew — kõik aiateibad juba wäimeeste täkkudest walgeks jüratud. Kehw peremees jaats sellega oma lehapõlluteje ärawäetada, mis wäimeeste hobused siia sõnnikut kofku kannawad. — Wits tüdruk see Manni ju ka on, sirge kui ovi, ilus kui ubin ja oma tuhast wõi paar paneb wana Toomas tõesti temale põlle pääle. Paarist tuhandaft on ilm nüüd küll juba kuus ja kahetja teinud, selleg need maa-ilma kehwad siia kõik kofku jooksewad. Ja, ja! (õhtab.)

Ja mina käratsen Hansuga, aga ise istun käd süles! Ega see Hans nii laita poisjs ei olegi, küll ma temast tubli mehe wälja teen. Nooruse wallatus! Ja wõi ta kerge on, päew otja laua juures istuda ja jorkida!

Ja jah, Manni ja paartuhast!

Kuripatt, miks see nüüd ilmas nõnda peab olema, et inimene sündides ise omale isa ja ema walida ei wõi! Tont, kui see waba oleks olnud, mina oleksin omale ka mõne rikka abjaka ifaks wälja walinud, kes (näitab rättega) tats põialt wõõ wahel, wõõ üle pakju keha alla wajutatud, rahulise meelega, külmalt päält waatab, mis ilm teeb. Siis oleksin nüüd ka tätkhobuse aiste wahel peista ja Tõistre-Dooma tütrele kosja tulla wõinud! Oh Manni kui teaks sa, mu süda tuksub ka, (wõtab wiinli ja surub kaisutades käega wastu rinda) ja mõistaks armasta — kust rättsjeypp saab! (Käeb mõtetesse. Korraga targab üles, wõtab wiinli ja hakkab instiilist lehepilli lugu mängima).

Kolmas etendus.

Õ h t ja M a r i, pärast H a n s.

M a r i (sisseastudes).

Mis selle meistrile niisid pähe tulnud, mängis nagu, nagu . . . (Istus Hansu istme pääle).

Õ h t.

— nagu pöörane, nagu ajaks teda kiisid taga. Teil on õigus, Manni, ega õige asi minuga ei ole. Mõtlesin niisama ja tuli meelde . . .

M a r i.

Wist mõni ilus küla neiu?

Õ h t.

Kes teab, võib olla ka! Mannikene, kas arvate, et mul, kui mul ka üks jalg teiest lähem on, kiviüks rinnus tuksub? Seda ei ole. (Mängis ja laulab.)

Ka mulle põuepõhja pandnud

On Looja armastuse tuld,

Ka mulle õnnetundmust andnud —

Ma julle, — Manni, truu kui tuld.

M a r i.

Mulle?

Õ h t.

Miks mitte ka? Teid armastavad ju nii paljud! Teate, Manni, kui mul ka oma tubli talukoht ja mõni tuhat taskus oleks, küllap siis ka mõnigi küla neiu waataks minu kõweraft jalast mööda, ainult terve jala pääle, ja ei paneks teotuseks sugugi, kui mina üle tema toa läwe siisje lompaksin, — nõnda aga . . .

(Hans preskrouaga, tuleb lahtisest uksest ja jääb kuulatama).

M a r i.

Urge rääkige patujuttu, meister, nõndagi, nagu te' olete, waatab teile mõniqi armsasti risti otja. Teie ei ole ju sugugi oma ameti järele, ma ei osta nõnda ütelda, nagu ma mõtlen, aga . . .

Õ h t.

Teie ei taha ütelda! Aga mulle ei ole see sugugi
malus. Tean juba, et rättspeppa kerglaselks inimejelks
loetakse. Noh, enamasti annavad nad ka seks ise asja.
Aga, wõi mina siis selle juures süüdlane olen!

(Gans teeb järgesti tagaselja wigurid.)

M a r i.

Muidugi mitte, meister, muidugi mitte, aga mis
ma tahtsin ütelda . . .

Õ h t.

Mis siis, Manni, mis siis?

M a r i.

Teie wõtke ristas naene, meister, niisugune, kes paar-
tuhat rubla kaasa toob. Niisugune laitmata inimene kui
teie! Mina tean kindlasti, et teil on, mis kellegil teisel
rättspepal ei ole, oma tuhat rubla, wõi enam, enese
kogutud raha taskus. Siis ehitage sahefesi kusahile maja
ja hakkage kauplema, wõi wõtke muud sehwoti eite.

Õ h t (naerdes).

Sahaha, Manni, kui kena nõuu teie annate.

M a r i.

Ei ole sugugi hull nõuu!

(Gans torjab näpuga näidates Mari poole.)

Õ h t.

Sahaha! Kust niisugune rahaline küll leida peaks
olema ja — rättspepale! Ei saa waestgi tüdrukut kätte!
Mäete, kui palju teid, Manni tahtmas käiwad. Miks teie
mõnele ära ei lähe? Dotate ikka weel seda kõige rikkamat,
kõige suurema koha omanikku, seda kõige kuulsamat.

M a r i (täpselt).

Ei ole õige. Rikkal tüdrukul on raske meest leida.
Kes need minu tahtmas käijad siis on? Soomest ja saarest

läib neid koftu. Kas nad mind tahavad? Isa raha nad tahavad. Mina olen kõrvaline asi. Võlad on neil kaelas, võib olla, mõnel oksjoni haamer upatile. Minu kaaswara peab need kinni maksma. — Dige mees, kellele maksaks minna, ei tulegi mulle kosja, ta häbeneb niisuguste pardiajajatega ühe ree pääl istuda.

D h f (wangu tab pääd).

Digus teil on.

M a r i.

Teie ütlete kohaomanikule? Kas talu perenaese põli siis kõige kergem on? Igawene pere riidepalgategija ja sigadesõõtja. Tõmba hõlpad õlale ja wii perele sõõki põllule järele . . .

H a n s (laseb pressrana kolinal pörandale tuffuda, ja raputab lätt, nagu oleks ta näpud ära kōrwetanud).

Ai, ai, ai!

(Mari lipsti ära.)

Neljas etendus.

D h f ja **H a n s.**

D h f (pool nalja, pool tõega).

Poijs, sina ismarigu, kuidas sa tohib luurata ja kuulatada?

H a n s (tõsselt ja aega mööda, läega näidates).

Meister, tõuse üles, tapa ja sõõ!

D h f (wihafelt, tõmbab winkli.)

Poijs, niisugused sõnad jäta puutumata!

H a n s.

Teised ütlewad alati nõnda.

Õ h t.

Teised! Teistele ei ole midagi püha. Aga sinust peab õige ristiinimene saama! (Eõstas wintlit ja astus Hansu poole).

H a n s.

Mih! (Sügab selga, nagu oleks ta lastu pihta saanud. Säwest wälja.)

Õ h t (wõtab preßraua üles ja katsub märja näpuga).

Niisugune ilmarigu! Nüüd on preßraud ka külm. Külm nagu rikka tüdrukute süda. Keskse pistu kümme kord näpuga külge, ei süstse. — Ja-jah! Aga see Manni, see näitab küll teisest puust ja teisest luust olema. Kui õiged mõtted tal on. Üsna tulimus külge! Mina itka mõtlesin ja mõtlesin, miks need rikkad tüdrukud neid kosilasi nii palju walivad ja läbilasewad. Kõige selle kosilaste pahua sees pole ju ka õiget watera leida. Nälgawaresseid kõik, kes siia kottu käiwad. Mida uhtem saan wõi trosta, seda suurem wõlg.

Aga, mis see mulle aitab! Rikkamaks ei saa mina selle ega muu läbi mitte maikugi. Kui saaks ühe suure lahmatu korraga kuskilt lüüa, wõi kui loofiga wõidak! — Suurt loosi ei täidi osta, raha jääb ilma protsendita, ja neid wätkseid, mis nüüd on, neid ei ole kuskilt enam saada. Tont ka, kui sääl sijemaal neid nälgahädalisi nii palju oli, oleks wõinud ka neid loofisid nii palju teha, et igamees ühe oleks saanud. (Wahafelt.) Nüüd, tee wõi tõrwa, loosi saada ei ole. (Gattab tööle.) Muud kui laste aga masinaga ja waata, kuidas kopika kaupja rahwa käest saab. — Kus see Hans siis jäi? (hüüab) Hans! Hans!

Wiles etendus.

Õ h t. T o o m a s ja S i l l, tulewad.

S i l l (piitsa käest ärapannes).

Tere, rätsepmeister! (Zstus ja wõtab rahapunga põuest.) Kas jääb siis nõnda: 10 kaalu tatuprakk 26 rubla ja 10 kaalu dreibanti 30 rubla kaal? Ma kirjutan tähe walmis?

Thomas (naerab).

Takupratti, 26 rubla kaal! Dõistre talu põllud ei ole veel eluilmas takupratti landnud. Miti kuntru jell pattus läbisegi 32 rubla kaalust.

Sill.

Schmidti kontori jell? See oli kahe nädali eest. Miks te' ära ei andnud? Müüd on hinnad langenud.

Thomas (põlgawalt).

Hinnad langenud! Kes kaupmeeste wiguriji ei tunnets! Preilandi jell pattus alles äleelisa 30 rubla läbisegi.

Sill.

Ma wõin teile kontori firja näidata. Iga päew langewad hinnad! Meri on finni, laewasõit otsas, hinnad maas.

Thomas.

Pange 30 rubla täis, kakskümmend kaalu läbisegi ja wõtke pääle.

Sill.

Sahaha! 28? Olgu 29!

Thomas.

Ei.

Sill.

29 ja pool!

Thomas.

Mitte üks ting alt selle.

Sill (õhtades).

Siin on käsiraha! Olgu! Dõistre=Toomaga ma ei tingi. Kõige riffam mees üle mitme walla ja kihelkonna.

Toomas.

Rõige rikkam! Kui linakaal 30 rubla maksab, ole siis rikas.

Silt.

Eks teie ole enne selle kõrtsiga raha kofku ajanud küllalt. Teie tallekene annu kuiwal.

Toomas.

Mis nüüd küll kõrtsiga wõi . . . mina ei ole kedagi oma kõrtsi kutsunud. Kes tuli, hää mees, kes ei tulnud, ka hää mees. Mina ei ole kellegile pääle ajanud. Ostitis keegi, hää küll, ei ostnud . . . , eks ta ise teadnud, mis ta tegi.

Silt.

No-noh, Tõistre! Kurjad keeled teadwad ütelda, et teie üleliia hää ja õiglane mees olla olnud, nii et keegi teie läwe eest mööda ei ole saanud. Naabrid ümberringi olla igapäew ainult teie juures istunud ja — kiratsema jäänud, paaril tükil olla koguni pankrott tulnud ja talud äramüüdud. Teatate ütelda: talud olla teie taskus.

Toomas (naerat).

Kiusujutt kõit. Õigemal kõrtsimeest ei wõi olla, kui mina olin. Kas ma olen karmantsikutega sehwiti pidanud, wõi mis? Kas wõib keegi seda ütelda?

Õht.

Ei seda wõi ütelda. Tooma kõrts seisis rahwarikkas kohas, mõne wersta ringi sees oli teisi kõrtsi wael kuus ja seitse. Kes teab misjugesesse kõrtsi pankroti mehed omad talud ära jõiwad. Aga wedelaks tegiwad nad kõhad küll.

Silt.

Rättseppmeister ifka kõige targem. Temal ka raha. Mis temal wiga, kõit paremad juutäied, lamba küllseluud ja kanakintsud, ifka kõit rättsepa päralt. Säält see tarkus tuleb.

Õht.

Mis teie, jaks, waest rättsappa pillkate. Hää, kui ennast ka ära toita jõuab. Rättsopal raha! Kaupmehhe faksstel on raha. Nende kätte ta kofku läheb.

T o o m a s.

Ja kui nad mõni aeg kaubelnud ja raha kofku ajanud on, siis nad pankrotti teewad ja rahwa üle lööwad. Mis hääga kätte ei saanud, see siis kurjaga nende kätte jääb.

S i l l.

Mis meie, jõbrad, waidleme, (suurastades, näitab lahtist rahapunga) siin on raha! Ja tuhat rubla olen ma juba täna käsirahadeks wälja andnud.

Õht.

On ifka pumast küll. Kas need sinised ka rahad on?

S i l l.

Ei, need on näljahädaliste wõiduloosid. (näitab.)

Õht (hää meelet).

Oi kui palju! Saks, müüge üks mulle ära!

S i l l (naerab).

Sahaha, müüge ära! Misjuguise ma pean ära müüma? Kas ma tean, misjuguise pääle wõit langeb?

Õht.

Andte pääle üks ära. Teil on ise rahatwara küll. Bass rättsapp jaab ka riffats. Eht pime kana leiab tera.

T o o m a s (üle läwe, teise tuppa).

Mari, Mari! Tule siia. Tahsid ifka neid õnne-
loosid näha, — tule nüüd waatama.

Kuues etendus.

Endised. Mari.

Mari.

Tere, kaupmehe faks! Wõdi õnneloosid. Mina ifka tahfsin käll ammu teija näha. Kas on ka ilusad?

Sill.

Eiin nad on, waadake, preili.

Mari.

Wõdi preili. Küll see kaupmehe faks aga ostab. Kui talutiidrukud juba preilid on, mis nimi siis neile preilidele saab? (Loofi waabeldes.) Ilusad finised ifka käll, just kui wite rublalised rahad.

Sill.

Kas teil ei ole loofi?

Mari.

Ei ole meil kellegil.

Loomas (targu.)

Mina ei ostnud. Kas mõni on loosiga midagi wõitnud? Mine tuult taga ajama! Loosiga ei ole keegi rikkaks saanud, kui ise rubla rublale juurde koguda ei oska. Raha raisk kõit niisugune looside ostmine.

Õht.

Ja-jah! Ifka „rublale rubla juurde!“

Sill.

Dotse, preili. Mina kingin teile ühe loofi. Ma kirjutan numbri üles. (Kirjutab.) Soo. Seeria 343, nummer 32. Kui wõit tuleb, siis on teie õnn. Teie wõite küllalt kaupmehe prouaks saada. Palun!

Mari.

Tänan, mina ei wõta. Ifa wõib mulle ise osta, kui ma tahan.

S i l l.

Wõtte aga, preili, wõtte!

M a r i.

Tänan wäga, mina ei taha.

T o o m a s.

Mis sa jonnid, Mari, ära ole rumal. Wõta wastu, mis julle antakse. Ega saaks enam ei kingi, kui ta kinkida ei jõua. Saks on rikas, temal on sajarublalisi kui sõnnikut. See rubla on tal ammuigi meie käest teenitud. Ega kaupmees ilmaaegu ei kingi.

M a r i (wõtab loosi ja annab õhule.)

Olgu! Ja mina kingin loosi edasi, rättspeppmeistrile. Tema tahab loosi. Kingitud loosil beldatse õnn oawat.

T o o m a s.

Pea, mina . . .

Õ h l.

Ja mina ka loosi muidu ei taha. Rubla, mis tema maksab, annan ma waejele lehenaejele, Sauna-Viisule.

S i l l (pahaselt.)

Tehe igaüks mis te tahate! Mis kingitud, on kingitud. Mina lähen minema. Jumalaga.

T o o m a s.

Dotke, ma tulen saatma.

(Mõlemad, Mari ka — ära.)

Seitsmes etendus.

Õ h l, üksi.

Soo, õnneloos on käes ja kahe kae läbi kingitud. Kui sel õnne ei ole, siis ei ole õigustgi. Ja Sauna-Viisu, kui ta rubla saab, palub ka weel Jumalat. Kuri-

patt, kui mõni tuhat tuleks, wott siis, Mats puhu sarwe, rubla kuus ja peremehe leib! Ei siis enam Ohl-rättsepal waja pole, talust talusse rännata jakkisid ja kajakaid õmblema! Siis tõukame ka söögipauna ette dieli, nagu wana Toomas seda wäga hästi oskab. Siis tuleme kas wõi Mannit ennaft omale küsima, — kus ta jääb!

(Wõtab wiinli, mängib ja laulab.)

Südameft armastan,
Meiuke, sind!
Tuhat kord terwitan,
Meiuke, sind!
Olen nii mitu ööd
Uneta ömmelnud,
Sinu pääl mõtelnud,
Oh, kus ma jään!

Teised on pulmad tein'd
Tpru, tpru, tpru, tpruu!
Münd pole keegi näin'd
Nnju, njju, njju, njjuu!
Oh, oi, oi, oi ja ja,
Münd kui laje lennata...

(Läheb wiinliil lustife lehepilliloo pääle üle. Siis istub jälle töö juurde.)

Kaheksas etendus.

Ohl. Hans, tuleb, istub ka töö juurde. Toomas.

Toomas.

Kuhu see loos jäi?

Ohl.

Loos on minu taskus.

Toomas.

Ega siis seda wiiji...

Ohl (imets pannes).

Kuidas? Ma ei saa aru...

Tomás.

No-jah, ega siis loos nõnda ei wõi sinu kätte jääda.

Õht.

Ma ei mõista. Menni ju kinkis loosi minule ära.

Tomás.

Ah mis! Kinkis! Kinkija on Riia linna wärawa ette kivi sisse kinni müüritud. Mannil ei ole midagi kinkida. Sa pead loosi eest ifka midagi maksma ka.

Õht.

Soo? Palju te' siis nõuate?

Tomás.

Ega alla kahte rublat müüd neid keegi enam ära ei anna.

Õht.

Küll teie ka olete. — Jse ju ütlesite, et loosiga ei ole keegi weel midagi wõitnud.

Tomás (elawalt).

Miks ei wõida. Märjalohu Peetri poeg oli Riias loosi päält püski wõitnud. Wiljandi raeherra olla kaks korda 75 tuhjat wõitnud! (Weglasemalt.) Muid ma küll ei ole kuulnud. Siin oli ka forra firiku orelil hääks loosimine, loos maksis 10 kopikat. Kirikuherra ajas wägije pääle, siis ma ostsin ka ühe ära. Mina küll ei wõitnud, aga mõned ifka saidwad midagi. — Wõidab ifka küll loosiga, miks ei wõida.

Hans.

Meister, ära anna kahte rublat ära. Peremees pillab ja naerab neid, kes ei oska raha hoida.

Õht (Hansule).

Eul on õigus.

T o o m a s (hansule).

Wõe, wäike-rättsepp, kui tark tema weel ei ole, wõi pilkab. Keda ma juba ära olen pilganud?

Õ h t.

Olgu, ma annan kümme kopikat päälisraha.

T o o m a s.

Olgu poolteist rubla.

Õ h t (otsib raha).

Siin on rubla ja kahetsateistkümme kopikat. Enam mul peenist ei ole ja enam ma ei anna ka.

T o o m a s (wõtub raha, läeb wärisewad).

Kitsipung ja ikka oled. Wäike-rättsepp hirmutas ju ära. No olgu pääle. Kust iga kord seda wiimast kopikat kätte saab! (Raha näpu wahel, ära.)

Õ h t (õmbleb natuke aega, siis rõõmsalt).

Wäike-rättsepp, tont! Kui ma kümmetuhat wõidan, siis on kõik sinu, käärid sinu, preßraud sinu, käärikott ka sinu! Amet sinu, wiin ka sinu. Amarigu (waimustuses, pool karjubes) hoia eest, ma wiiskan! (Wistab preßraua kolinal läwe poole pörandale.) Raud wii tulle!

(Hans ära.)

Üheksas etendus.

Õ h t, M a r i, pärast T o o m a s.

M a r i.

Mis kolin, müritin siin oli?

Õ h t.

Wabandage, mina olin. Mina wiiskasin preßrauaga.

M a r i.

Mispärast?

Õ h t.

Miisjama, suure kuraasiga . . .

M a r i.

Mis häämeel teil siis oli?

Õ h t.

Mõtlesin, mis ma siis tegema hakkan, kui teie piletiga — ühe suure summa raha võidan.

M a r i (naeratabes).

Mis teie siis teefite, meist'ed?

(Wana Toomas tuleb, jääb läwe pääle kuulutama.)

Õ h t.

Mina — mina tuleksin teile kosja.

M a r i.

Soo? Wõi küll.

Õ h t.

Siina nalsjata, mina tulen kosja, mis sest, kui teie mulle loerad pääle ajate. Teist teie sarnast armast ja mõistlikku tütarlast ma ei tea ja . . .

T o o m a s (wafele astudes, lüargib).

Mis! Mis sa ütlesid? Kosja? Minu tütrele! Sina! Näljane rättspepp . . . Wälja! Wälja läwest selle-
sama korraga. (Karjubes.) Korista ennast siit, et ma su nägu enam ei näe!

M a r i.

Ja! Mis nüüd?

Õ h t (waigistades).

See oli ju muidu nali!

T o o m a s.

Õdi nali. Minu tütar ei ole rättsipa naljatada!
Käi minekit!

Õ h t.

Kuidas, peremees, jelle tühja sõna pärast . . .

T o o m a s (jalaga tampides).

Kas sa veel siin oled? Näljane, wigane rättsipp!
Hei, poisid! Hei!

Õ h t (wihafelt).

Siis sundku ka sind veel! (Karjus ta.) Väike-rätt-
sepp! Käädid kotti! Masin kasti ja lähme — kus jeda
ja teist! Mina ennast siin sõimata ei lase! (Loomale.)
Minul ei ole sind ega sinu rikkust vaja, mõistad seda!
Ah sina oled rikas? Sa oled kümme korda oma rikkuse
ori! Näe, rättsipp on waba mees, lähed ja tuleb sel ajal
ja siis kui tahab! Väike-rättsipp, hei! Tule!

Waheriie langeb.

Teine järk.

Tuba Beskimäe talus. Keset tuba rättsepa töölaud masnaga. Pahemat tätt seina ääres woodi, paremat tätt wooff. Kesfuts wiib tahatambri, külguks õue.

Esimene etendus.

H a n s, nootseb töölaua juures. Perenaene, tetraab.

Õ h t, woodis pikali. Pärast H e n n. Kell 1656 s.

Õ h t (haigutades).

Deeh! Mis kell on?

H a n s.

No-noh! Meister nüüd ei tea . . .

Õ h t (pahaselt.)

Rigu! Palju kell on?

H a n s.

Rahetsja. Tulge üles, meister.

Õ h t (targab üles).

Rahetsja! Tont, nii palju juba! (Jääd uniselt woodi ääre pääle istuma. Wahel pühib tæega üle näo, nagu peletaks kärp-seib ära.) Mis päew täna on?

H a n s.

Flus selge päew, meister.

Õ h t (wihafelt).

Susi söögu sind! Mis tänase päewa nimi on, küsin ma?

H a n s.

Meljaspäew.

Õ h t.

Sina! Sina tee oma nalja mujal ja mitte minuga. Sa oled mul kui rist jalus! Kus sind waja ei ole, sääl ja oled alati, aga kus sind waja on, säält sind ei leia.

B e r e n a e n e.

Mis see wäike-rättsepp sulle ütüb kurja tegi, et sa nii pahur oled?

Õ h t.

Mina? Pahur? Ära hellitan oma poiji. Sa heldene aeg, kui mina õppisin ja olin, wana meister oli kui selge kuriwain! Ei olnud sel ajal weel masinaid, kõik torla näpuga. Küll tema mind juukseid pidi sarjas ja kõrwu pidi tuuseldas, ma usun, (tatsub täega oma kõrwu) mu kõrwad on sest ajast weel praegugi püülnust natuke laugemal, kui teistel inimestel (püüab silmadega ümbert püü waadata) — ei saa neid ise näha.

H a n s.

Jah, teil on ifka juured kõrwad küll.

Õ h t (targab üles.)

Suured kõrwad? Sinu omad on sinu jaoks liiga suured, aga eesli jaoks ifka weel wäikesed. Küll nad sul weel kaswawad kah . . .

B e r e n a e n e.

Sa oled ifka küll, meister, halvasti maganud, wõi halba und näinud, muidu sa nõnda pahane ei ole. Kes täsib ka riietega maha heita.

Õ h t.

Ah, mis! (1885 täega.)

Berenaene.

Ea ikka midagi nägid. Mõttele järele. Ea muidu nii tige ei ole.

Õ h t (mõtleses.)

Jah, ma nägin küll. Ja päris weidrat und. Võit mu ihu oli söödituid täis, nii et neid käpuga sai päält maha pühkida. Küll mina pühkisin ja pühkisin, midagi see ei mõjunud. Ikka uusi ja uusi tuli ajemele.

Berenaene.

Oi, see on häa uni. See tähendab raha.

Õ h t (umbustmatalt.)

Tea, kas sööditud tähendavad raha?

Berenaene.

Tähendavad jah. Mina olen vanemate inimeste käest alati kuulnud, et kui söödituteist und näeb, siis tuleb raha võti vara.

H a n s.

Meistril ju õnneloo on. Võib olla on paar-kümmend tuhat võitnud. Esmaspäev see võitude tõmbamise päev oli.

Berenaene (ehib ära minema).

Õhule ikka tuleb küll, tulgu mis temale tuleb. Ega uni ei waleta. (Ära.)

H e n n (tuleb.)

Mis selle Õhule tuleb?

H a n s.

Katsükümmend tuhat, näljahädaliste loofiga.

H e n n.

Hahaha!

Õ h t (pahaselt.)

Sina ära naera, ilmuõdimata ei ole midagi. Üks ometi võidab . . .

H e n n.

Pista, pista edasi, Õht, et mu uus kajakas täna valmis saab. Ma tahan õhtu naie mõisa sõita.

Õ h t (urisedes.)

Wist ta Lõistrelle? Sää! te' tõik kätte — jaafi hiilimas.

H e n n.

No=jah, Lõistrelle.

Õ h t.

Mann näitab julle pikka nina, ja wana Toomas ajab koerad pääle.

H e n n.

Lori. Wana Toomas laheb tänu talli wiia ja kaeru ette anda kah. Seda ta teeb.

Õ h t.

Mina wõin sulle ütelda: wana Toomas teab liig selgesti, et täff hobune on talu lagedaks sõõja, kui keegi teda uhkuse pärast peab, nagu sina. (Hansule) Säh, press-raud wii tulle.

(Hans wiibib, nagu tahaks ta midagi ütelda.)

Õ h t.

No mis on? Käi minekit.

H a n s.

Meister, kui teie nüüd wõitnud olete, — ega mina ennaft üleküüa küll ei lase. Masin ja riistad on minu.

Õ h t (urisedes.)

Kuula kurjawaimu! No-jah, sinu! (Tõstab presbraua
koltfatades Hansu nina alla.) Ilmarigu, säh! Wti!

H e n n.

Mitmes seeria ja pileti number sul on? Ma
sõidan lohtumaja juurde, täna tulivad uued ajalehed,
ma waatan, kas sa wõituud oled.

Õ h t (üles tarates.)

Kas sõidad? Ma tulen kaasa!

H e n n.

Ega ma sind kaasa ei wõta. Tee kasukas walmis.
Ega ta eest ära ei jookse, see wõit, kui on. (Ära.)

Õ h t (istub õhates töö juurde.)

Jah, ega ta eest ära ei jookse!

Teine etendus.

Õ h t, T o o m a s.

T o o m a s.

Tere, meister!

Õ h t.

Tere, tere! (kõrvalle :) Wait, mis see siis tahab?

T o o m a s.

Päris üksi kodus? Seda parem. Mul oligi teie
juurde asja.

Õ h t (külmalt.)

So-oh?

T o o m a s.

Ma tõin teie raha tagasi ja tahan oma loofi kätte.

Õ h t (imešpannes.)

Mo nüüd on lugu lahti. Mis loofi?

T o o m a s.

Mis minu tütar teile kinkis.

Õ h t.

Kinkis? Teie ju ei lastnud kinkida. Sula-raha
eest müüsite.

T o o m a s.

See oli muidu nali. Ma tõin raha tagasi. Kingi-
tud asja ei tohigi müüa.

Õ h t.

Ei see olnud nali jügugi. Teil oli kahju rublast,
mis Sauna-Viisule pidi saama! Ma andsin Viisule sellegi-
pärast rubla. Võib olla, tema palus Jumalat, ehk loos
wõitisgi.

T o o m a s.

Reš nüüd küll wõitu teab wõi on —

Õ h t.

Teil ifka midagi haisu ninas peab olema, muidu
teil nii juur himu loofi tagasi tahta ei ole. Aga seda
ärge loofke!

T o o m a s.

Iga kaubast on luba taganeda. — Siis lasjed mind
küll kohtuga nõuda?

Õ h t.

Ega küll. Mina ei karda.

T o o m a s.

Mo-noh, pääkohtumees on minu lallepoeg, kas seda
ei mõtle ka?

Õht.

Ärge teida teotage. Pääkohtumees on õige inimene, kes sõbruti midagi ei tee.

Tomás.

Anna nüüd pääle, pojate, mulle loos hääga tagasi.

Õht (tõrwale.)

Loosiga nüüd ifka tõesti midagi on, kas juur wõit, wõi wäike faotus. (Toomale) Ei!

Tomás.

Sa oled kuri selle tühja tüli pärast, mis meil ees oli? Minul ei ole wiha midagi. Kui see asi õige on, siis wõid, poeg, mulle wäimeheks káia küll ka.

Õht.

Soo? Ka teiste kombel?

Tomás.

Kui see asi õige on? Miks ei?

Õht.

Kuulen küll.

Tomás.

Siis te' ei anna ühti mulle loosi tagasi?

Õht.

Sellesama hää jutu, kõne ja — luba eest?

Tomás.

Raha on ju ka laua pääl.

Õht.

Wõtte Jumala nimel oma raha, ja kui loos wõitnud on, siis on see minu ja Sauna-Viisu õnn. Teie pühkige suu puhtaks.

T o o m a s (võtab täbara.)
Siis ja ei anna tätte?

Õ h t.
Tätte mind rahule.

T o o m a s (ahwardades).
Küll kohtu ees saame kofku! (ära).

Kolmas etendus.

Õ h t, W a r i f, p e r e n a e n e, T i i n a, H e n n.

W a r i f (tolina ja mürinaga ja kepi pörutamisega, juba taga näitelava tuulba.)

Peremees! Majarahvas! Hei! — Ei ole inimese hingegi. Wallawahimees tuleb! (Tuppa astudes.) Peremees! No! Tere, ijand rättspeppmeister. Kus peremees?

P e r e n a e n e (hõõsetulles.)
Mis ja nüüd kolad?

W a r i f.
Tere, auulit taluvalitsus. Kus peremees? Ho, Tinja ta sääl. Tere, preiki.

T i i n a.
Ega see Warif, kui ta tuleb, muud ei osta teha, kui pilgata.

Õ h t.
Tema ju see walla polititita-laewuteje juhtija ongi. Kas wallawanem ja firjutaja saavad mõne asjaga walmis, kui Warifut abiks aitamas ei ole.

W a r i f (pörutab kepiga vastu pörandat.)

Kogudus wai! Käskude ettelugemine hakkab pääle; Kolmaspäew Keiserliku wallakohtu ette peremees Henn Anilane ja talusulane Hans Piir. Neede auuliku walla-walitsufe juurde pääraha maksma, lõit maksuarulised

walla hinged ja lubatähte ette näitama kõik wõõra walla liikmed. Teispäew Turandi metsa Kuski silla haampalksüd wedama Westimäe talust kaks hobust . . .

P e r e n a e n e .

Haampalksüd wedama? Juba jälle? Kariste sillatalad wedasime meie, siis teisi ei saadetagi raske töö pääle?

W a r i k (pilgates.)

Kes käsks Henu wallawanema walimise juures wana wallawanemat ametisti lahti ütelda? (Loeb edasi.) Laupäew Tasepera metsa koolipuid wedama kaks hobust, esmaspäew kohtumaja juurde wangi küüti, üks hobune. Laupäew kiriku kümneje kokkuwõimine ja suitsuraha maksimine . . .

P e r e n a e n e (kahte kätt kokku lüües.)

Seldene taewas! Kõik ühe korraga! Seda ei jõua meelesgi pidada, weel vähem kõik ära täita.

W a r i k .

Rogudus wait. Nüüd tuleb mõisa suurherra käst: „Esmapäew olgu teie walgusete protsenti rahat ja kapitali welat mõisan eramakstut, kui tuleb riisomen.“

P e r e n a e n e .

Kas nüüd on läbi?

W a r i k .

Läbi, auulif taluwalitsus. Nüüd muud kui wahimehele weel pits wiina waewa pääle, wõi weidi pruukosti.

T i i n a .

No tulge, tulge pruukostile. Rättseppmeister, olge hääd. Tea, kus see wäike-rättsepp on?

W a r i k .

Tinsi, teie olete ifka hää laps. Teid mina kiidan tühjas kirjikus ja täies kõrtsis.

Õ h f (Waritule.)

Kas uusi ajalehti ka kaafas on?

W a r i f (wõtab „Olewitu“.)

On, ja näljahädaliste loterii wõidud ka sees. Kaupmees Sill, temal oli 26 loosi, on wõitnud kakskümmend tuhat. Weskimäe Hennul oli 10 loosi, tema on wõitnud kümmetuhat. Rättseppmeistril Õhul, tema on kottuhoidlik mees, tal oli üks loos, tema ei wõitnud midagi. Wallawahimees Warik ka mitte. Kellel on, sellele peab antama, kellel ei ole, selle käest peab ära wõetama.

Õ h f.

Sina wõitsid nüüjugused sõnad ka jätta, läilaks lähewad juba. Anna leht siia, ma waatan ise.

W a r i f.

Näe siin, siin. (Näitab näpuga.)

Õ h f (waatab, tohtub.)

334, nummer 32! Toho tont! 334! Ehk on trükiwiga? Toho . . .

W a r i f (erutatult.)

Kas sinul siis on 334? „Postimehes“ on 343, nummer 32.

Õ h f (tui arust ära, jooksleb mööda tuba ümber.)

334, ei 343! 334 nummer 32! Tohoooh!

W a r i f (Õhtu õlast kinni pidades.)

Mis sa jaburtad, kas sinul siis on nüüjugune nummer?

Õ h f (ei tunle ega näe enam, tõmbab kübera ja tahab läwest wälja tormata.)

334, nummer 332, 343 . . . (põrkab läwe pääl Hennuga tohtu. See etendus lahtise läwe pääl, tuleb suure elawusega mängida.)

H e n n.

Koo! Pea! Mis on?

Õ h t (hingetult).

Henn, weli, wõta hobune ja laseme nüüd!

H e n n.

Mis siis on?

Õ h t.

334 nummer 32, 343 . . .

H e n n (ta äritatult).

Mis on?

Õ h t.

Trükiwiga, 334, ei 343! Kargame pääle ja laseme nüüd! Laseme, mis hobune jõuab!

H e n n.

Kas tõesti? Kuhu me' laseme?

Õ h t.

Mina ei tea! Laseme fooliherra juurde, sel käiwad Wene keeli lehed, need teewad õigust. Kui õige on, siis waljai wassali ja raudtee pääle!

H e n n.

Huraa! (Mõlemad õhuga läwest wälja).

Neljas etendus.

Barik, perenaene, Tiina. Hans (tules ja asub töölama juurde).

T i i n a.

Sina heldene aeg, just kui arust ära! Rättsepp läks ilma iwata minema.

Perenaene.

Õhule ifka tuleb küll, tulgu temale mis temale tuleb,
ega uni ei waleta.

Tiina (Waritule.)

Tulge nüüd teiegi ometi pruukostile! Väike-
rättsepp, tule!

Warik.

Madis wõttu Õhtu ja tema õnnelooši. Mina ütlen
ifka ja alati: Westimäe Tiina on kõige ette tüdruk üle
walla. Tema peab ometi walla wahimehe eest ka hoolt.

(Warik, Hans ja Tiina tahakambri ära, uks jääb wahelt lahti.)

Wiies etendus.

Perenaene, pärast Tiina. Hans ja Warik
tagakambri.

Perenaene (woti ette istudes.)

Saab nüüd ifka näha, jaab näha, kas ongi Õhule
möni wõit tulnud wõi? Ime asju ju ifka sünnib ilmas
ka weel alati. Meie Hennul oli ifka ka mitu looši, kas
temale siis ka mitte midagi wõitu ei tulnud?

Tiina (tuleb ja istub ema juurde.)

Mis sina jellest loost arwad, ema?

Perenaene.

Mis ma oskan arwata. Kui õige on, siis on ifka
küll waja mõistlik olla.

Tiina.

Kuidas nõnda?

Perenaene.

Ise nüüd ei saa aru. Siis on Õht rikas mees!

Barik (teises toas.)

Noormees, mina ütlen sulle: Rättseppi on tahte jagu, ühed on, kes pilli lüüa ei oska, ainult püüa ja sinmanni teha mõistavad; neid otsitakse taga ainult siis, kui kuuevarukad läbi on kulunud. Teised aga on, keda läbi mitme walla kui tulega taga otsitakse, küll ränk-nahaga palistatud kasutaid tegema, küll pidudele pilli lööma. — Kas oled juba mõnda pidu näinud, kus rättsepp pilli löömas ei olnud?

Tiina (emale.)

Kuule, kui Barik peab jälle lõnet. Küll fessel on aga suu! — Dige jah, et ilma rättsepata küll pidusid ära pidada ei saa. Mine kuhu ja tahad, ikka rättsepp ees. See on kui maha tehtud.

Perenaene.

Kui rättsepp rikas, siis on ikka talutütreks suur õnn, kui rättseppa kätte saab. Sa katju Dju ümber mahe olla...

Barik (teises toas.)

Aga terwet aru ei ole ühelgi rättsepal. See tuleb sellest, et rättsepa jaoks taludel alati need tallekesed mahatapetakse, kellel kopjulutikate pärast pää ümber läib. See haigus on külgehaakaw. Igal rättsepal on mõni kruwi pääs lahti.

Tiina.

Dõt ei waatagi minu pääle...

Perenaene.

Siis oled ja ise süüdi. Iga meesterahwas lähed mõrda, kui naesterahwas püüda oskab.

Barik (teises toas.)

Kuidas sina, noormees, rättseppade sumpti selka oled sattunud? Sinna ju kahe jalaga poisja ei võeta. Nimult lonkrud on otsitud. Müüd on sul ka juba kahe aasta pääraha võlgu...

Perenaene.

Kui see asi õige on, siis sina õhku lahti ära lae...

(Hans, wessiheid silmi pühkides, tuleb.)

Tiina.

No, wäike = rättspepp, mis nüüd? Oi heldekene, wõi nutab!

Hans (hästi wingus ja tõwerate mollkabega.)

Ja-ah, wahimees ei lae süüa, pillab pääle...

Tiina.

Kuula nüüd. Sinul ikka ka muidu suu paraja koha pääl; sina pillab wastu. Tule, tule tagasi sööma. (Wiib Hansu rätt pidi tagasi ja tõmbab ukse enese taga kinni.)

Perenaene.

Kui õige on, siis õhust minu wäimees peab saama. Mis see teeb, et tal üks jalg teisest natuke lühem on. See ei tee midagi. Raha teeb ikka teise jala ka palju pikemaks...

Kuues etendus.

Endised. Õh ja Henn, tulewad.

Henn (turuasiga).

Wot kus tüff! Kus wõit ja warandus! Kümme- tuhat rubla!

Perenaene (õhule.)

Kas ikka tõesti õige on wõi? Mina ütlesin, ega uni ei waleta.

Õh.

Mina ei tea midagi, mina ei saa enam maast ega ilmast aru. Mul on pääl juba segamini. (Kisub ennast woodisse maha ja tõmbab kasuta üle pääl.)

H e n n.

Õige on küll! Wene keeli seitungis seisab ka seesama nummer, mis Postimehes, see nummer mis Õhul on!

T i i n a (tullles, Õhule.)

Ärge nüüd minge magama, meister. Olete ju alles ilma pruukostita. Tulge sööma, toit parajasti laual.

Õ h t.

Tänan wäga, mina ei taha.

T i i n a (tumardab ennast Õhu üle, armsasti.)

Tulge nüüd, tulge, meister, muudu jääte haigeks weel.

Õ h t.

Waeße rättsapa haigussest! Mõne asi! Ei ole temaft enne keegi hoolinud, ega hoolita pärastgi.

(Tiina nutralt ära.)

Seitsmes etendus.

E n d i s e d. S i l k ja K o h t u m e e s.

S i l k ja K o h t u m e e s.

Tere, külarahwas.

H e n n.

Tere! Saab kaupmehe-saksa ka meie pool näha.
(Kohumehele.) Tere, piirimees.

B e r e n a e n e (natuke kohumult.)

Tiina, paku külalistele istet. Ei tea, mis nüüd on, et kaupmehe-saks kohumehega tuleb?

S i l k.

Ärge kartke midagi, meil ei ole teiega asja. Kas rättsapp Õht on teil õmblemas?

H e n n.

Mis kaupmehe-sakkjal siis on? Õht on küll meil.

Õ h t (ajab ennast istukile.)

Koh mis siis? Siin ma olen.

S i l l (kohtumehele.)

Ma palun, kohtumees, viendage.

K o h t u m e e s.

Rääkige ise oma asi ära.

S i l l.

Asi on see. Mina olin renteist näljahädaliste võiduloosi kupongi — seeria 343, number 32, ostnud ja selle omanik. Selle võiduloosi kinkisin mina Lõistre-Looma tütrele. See pileet on nüüd kümmetuhat rubla võitnud. Talurahwa seadus ütleb, et iga kingitust, mis üle 20 rubla juur, kui see kinkimine kohtu juures maha kirjutatud ei ole, on luba tagasi võtta. Mina võtan oma kingituse tagasi ja nõuan oma loosi kätte. Lõistre-Looma tütar kinkis loosi rättspepp Õhule edasi ja on loos praegu Õhu käes. Mina nõuan, et Õht loosi mulle tagasi annab. — (kohtumehele.) Küsi, kohtumees, ma palun, kas loos seeria 343, number 32 on Õhu käes?

K o h t u m e e s (paneb ameti raha kaela, kõhatab, rehitseb rindu.)

Rättspeppmeister, kas kaupmehe-saksa jutt on õige, ja loos teie käes?

H e n n (õhule.)

Kas nüüd ei ole pagan lahti!

Õ h t.

Ei ole õige, mina olen loosi Lõistre-Looma käest ostnud ja selle eest sularaha maksnud.

S i l l.

See ei ole õige, teie saite loofi kingitud. Ühe waeße inimesele teie lubasite loofi eest rubla kinkida.

Õ h t.

Tõistre-Thomas wõttis pärast omalt poolt weel loofi eest rubla ja 18 kop. minu käest wälja. Kusige ta käest, kui te' ei usu.

S i l l.

See ei ole minu asi. Kas mina olen selle loofi Tooma tütrele kinkinud wõi ei? Ütelge!

Õ h t (mõteldes.)

No olete.

S i l l.

Kohtumees kuuleb, mina wõtan oma kingituse tagasi. Palun wõtke loos Õhu käest ära ja andke mulle kätte.

Õ h t (wahaselt.)

Loofi mina ei anna, kas wõi mis!

K o h t u m e e s.

Ja, aga kaupmees ütleb, tema wõtab oma kingituse tagasi, ja nii kui asi üle 20 rubla wäärt on, ja kohtu juures maha kirjutatud ei ole... See asi peab kohtu õienduse alla minema, ja seni kui asi õiendatud saab, wõin mina ainult loofi kohtu hoiu alla wõtta.

W a r i f (tes jeba asja läwe pääl päätt oli kuulanud, etteastudes.)

Tere, auulik kohtumees, tere auus kaupmehe-saks! Jhand Õht, kas lubate, et ma teie eest räägin?

S i l l (wahaselt.)

Na, walla wahimees! Tema ifka oma keelega igal pool kõige targem! Meie wahela adwokaati waja ei ole.

Õ h i (terawalt.)

Minu luban, et isand Warik minu cest wõib rääkida.

W a r i k.

Täna. Auus kaupmehe-saks, mis see loos maksis, mis teie Tõistre-Looma tütrele kinkisite?

S i i k.

Ja siis?...

W a r i k.

See loos maksis üks rubla. Kas on õige? Auulit kohtumees, ma palun, küsige.

K o h t u m e e s (rehitseb rindu.)

Kas loos maksis üks rubla?

S i i k.

No-ja, maksis. Aga ta on nüüd kümnetuhat wõitnud. Ma olen Peterburist telegrahwi-teel järele küsinud, ast on õige.

W a r i k.

Palju aega sest on, kui teie loosi olete ära kinkinud?

Õ h i.

Neli nädalat. Seda wõib Tõistre-Loomas tunnistada.

W a r i k.

Kas on õige?

S i i k.

See ei puutu süia.

W a r i k.

Palun, auulit kohtumees, küsige, kas kinkimine oli mõne nädala cest?

S i l l.

No ja oli. Aga see on ükskõik.

W a r i f.

See ei ole sugugi ükskõik. Loos maksis jalg ajal, kui teie tema ära kinkisite, ühe rubla. Wõitude loosimine oli olemata, keegi ei võinud teada, et selle loosi pääle võit langeb. Loosimine oli alles mõne päewa eest. Nõnda olete teie kõigest rublalise asja ära kinkinud, ja niisugust kinkitust ei ole kusagil seaduses lubatud tagasi võtta. Kuus kohtumees, kas pole õige?

K o h t u m e e s.

Kaupmehe-saks, mulle näitab ka Wariku seletus õige olevat. Mina ei või siin midagi teha. (Wõtab raha taolast ära.)

Õ h k (Warikute ümber taela hatates.)

Sõber! Kui raha käes, sind ja Sauna-Liisut ei unusta ma ial ära!

S i l l (tusafelt.)

No nõnda mina seda asja ei jäta. Mul on veel teistfugusemaid adwokaata, kui walla wahimees!

W a r i f.

Saks, ärge pahandage, waatke, mina annan paremat nõuu. Ohk on teie poodi küllalt raha kokku kandnud, küll säält rantanahla, woodriviit ja nõõpa wälja wedanud. Ja kui Ohk rahamehiks saab, võite veel edaspidi suuremat sehwti üheskoos pidada. Sehwtist ilm elab. — Teie muretsenge Ohule Peterburist raha wälja, muidugi mõista maksu ja taksu eest, waat, siis olete mees! (Ohule.) Ega ja siis ise ometi Peterburki raha järele minna ei taha!

Õ h k (arati.)

Peterburki? Mina? Kust mina Peterburki saan, suur linn, wõõras keel; nad panewad muu kinni, kui sinna raha nõudma lähen! Karmantsikud tapawad muu tee pääl ära.

S i l l (tavalalt.)

No mina ka kohut käia ei taha ja Õhule on wõitu rohkem waja, kui minule. Palju protsenti te' mulle waewapalgaks maksate, kui teile raha Peterburist kätte muretseu ?

Õ h t (rõõmsalt.)

Kas tõesti ?

S i l l.

Makske wiis protsenti, siis on kolme kuu pärast raha käes.

Õ h t.

Kolme kuu pärast ! Saks, wõtke kümme, wõtke kahekümmend protsenti, aga makske raha kohe wälja ! Teie olete rikas mees, mis see teile teeb.

S i l l (tõsiselt.)

Kas jääte oma pakkumise juurde ? Homme päew ma wõin raha muretseda, kui kahekümmend protsenti annate ?

Õ h t.

Mina jään kindlaks, makske aga raha wälja.

S i l l.

Kui see asi nõnda on, siis palun teid, auulik kohtumees, jeda asja päält kuulata, et pärast waielust ja taganemist ei tule.

Õ h t.

Mina ei tagane.

K o h t u m e e s.

Majarahwas, minu kohus on küsida, kas — Õh t on ka terve aruga ? Kas teie wiimasel ajal ei ole temast midagi wõõriti asja märganud ?

Õ h t (pahaselt.)

Kuidas nii ?

R o h t u m e e s.

Mina pean jeda teadma, wahest on pärast tarwis kohtu ees tunnistust anda.

Õ h t (nutral.)

Muulil kohtumees, teie olete ka selle weega ristitud, kes arwawad, et räätsjepal terwet aru ei ole. Aga mina olen terve.

R o h t u m e e s.

Mo mis ilma ime pärast teie siis nii palju protsentifid ära lubate?

S i l l.

Ega mina ei summi, kui Õht ei taha.

Õ h t.

Tahan, tahan! Mis palju see on? Nad paluwad mulle muu oma raha eest, palja laenu eest kahetja protsenti. Saks maksab mulle raha homme päew wälja, see on ka midagi wäärt.

S i l l.

Ja see on ometi ka suur raha hästisti kokku muretsebeda. Ma pean alles waatama, kust ma homseks linnast nii palju jularaha saan. Lööme käed kokku.

Õ h t (rätt andes.)

Mees ja sõna. Teie maksate mulle homme wõidu laua pääle, ja saate selle eest kakskümmend protsenti.

S i l l.

Palun, kohtumees, lööge kauba kinnituseks käed lahti.

R o h t u m e e s.

Kaup on kaup ja iga mehe waba asi. Mina ei wõi muud, kui ainult selle tunnistusmees olla. (Ees käed lahti.)

S i i k.

Nüüd, auulit kohtumees, jõidame minema, mul on rutt. Ma wiin teid koju. Jumalaga, herra Šh, nüüd te' olete rikas mees. Homme toon teile raha. (Wapustab Šhu tätt.) Jumalaga, peremees.

W a r i k.

Mina tulen ka ühes. Jumalaga.

Š h k (tagant järele.)

Kaupmehe=faks!

S i i k.

Mis on?

Š h k.

Tõistre-Doomale saatte kuus pudelit konjaki minu rehnungi pääle kodu kätte. Aga seda kõigeparemat, mis teil oma jaoks on. Las' ta joob minu terwijeks, et ta mulle õnnelooji müüs.

S i i k.

Peab jündima! (Kõit kolm ära.)

Kabeksas etendus.

Š h k, H e n n, H a n s (istub tšš juurde.)

H e n n.

Kui sa kaupmehe sunnitule palju kasu ära ei lubanud,
— fakskümmed protsenti on palju.

Š h k.

Mis palju. Kas ma hakkän seda rehnungi pidama. Kui palju see ikka wõib olla, on mõni paarikümmed rubla. Mul oli raha sõbra käes, sain wiis protsenti, see tegi wiis rubla. Fakskümmed protsenti, see ehk on fakskümmed rubla. Wõi on enam, eks me' tuule. Mina

ei hakka täna sellega oma pääd waeiwama. Kurivain,
tahtis loofi käest ära wõtta, sai weel Warit õigel
ajal wahele.

H a n s.

Meister, ega mina ennast tüksata küll ei laje.
Lubasite küll masina ja riistad minule ja ameti ka, aga
amet ei ole weel selgeks õpitud. Teate, meil on kolme
aasta pääle kaup! Nasta on weel ees, teine pooleli, —
mina teid lahti ei laje.

Õ h t.

Ilmarigu! (Tõmbab winkli ja hakkab Hansu taga ajama.)

Waheriie langed.

Kolmas järk.

Mängukoht endine. Kurgas leivaastja, jahunduu pääl. Töö-
laud — Iage.

Esimene etendus.

D h t, istub laua juures ja vaatab oma piletti. Pärast H e n n
ja H a n s.

D h t.

Viisikene sinine lehekene sina oled, aga kümmetuhat rubla pidawat sina väärt olema. Kümmetuhat ja korraga! Dht, Dht, sina võta nüüd oma meel ja mõistus kokku, et ja selle suure raha juures narriks ei lähe. Suurtele ritastele ei tähenda see raha küll veel midagi, aga waeje kehwa lesenaese pojale! See on kui unenägu. Ütlewad, loofiga raha võita olewat niisama raske, kui läsi herne kotti pista ja waka herneste seasti tulb-herneš kätte leida. Mina pean juba uskuma, et mina niisugune õnnelaps olen. No wana Sauna-Viisule annan ma jada rubla, tema õnn see on, ta on mul ka alati ema asemel olnud ja mu sukad ära kohendanud. Warikule niisama, tema oli, kes mulle õigel ajal appi tuli. No, olgu Hennule ka, sõbra mees ta on, ja tema talus on see õnn mulle tulnud. Sugulasi mul ei ole, olgu siis veel delastele wäike kingitus, nad on ise rikkad inimesed. Ha! Demees sai kõrtsimehe ametiga ka rikkaks ja hakkas kaup-
lema, ei tahtnud enam minuaga midagi tegemist teha, luges ennaft paremaks. Noh, ja nüüd? Nüüd olen mina rikkam, kui tema kõige oma kraamiga kokku. Hoidku! Ei mina ennaft ei muuda. Mina ostan omale tubli

talu ja hakkas elama kui mees, võib olla, sõidan Tõistre-
Mannilegi kosja, — mitte tema raha pärast, ei, waid
et ta meele järele tüdruk on...

H e n n (sissetulles.)

Mis sa arwad, millas kaupmees rahaga tuleb?

Õ h t (mures.)

Tuleb ta wõi ei tule sugugi. Kes seda võib teada!

H e n n.

Kus ta pääseb! Aga ime küll, kuidas see jutt juba
laiasi on, just kui kullutuli on ta jooksnud. Ega nüüd
muud juttu enam kuskil pool ei kuule, kui sinu wõidust.
Minu sõprust otsitakse ka juba. Paar hääb peremeest
on minuga juba nõnda ääri-weeri mööda juttu teinud,
kas sinu käest ei peaks raha laenata saama?

Õ h t.

Ega küll. Seda ma juba arwasin, et nüüd raha-
näljased kofku jooksema hakkawad.

H a n s (üle ukse.)

Meister! Meister! Rahalaew all!

Õ h t.

Mis sa räägid?

H a n s.

On jah! Kaupmees! Rinna ümbert kõik nii jäme,
nagu paistetanud!

Õ h t (erutatult.)

Sind oma loriga. No saame nüüd näha.

Teine etendus.

Endised. Sill ja Hans.

Sill.

Tere, herra Šht, soovin õnne! Ostige pilet wälja, raha on siin. Tere, peremees! Mul on wähe aega. (Istub ja hakkab raha pakkisid lugema.) Lugege raha üle.

Šht.

Pilet on siin. (Istub kaupmehele wastu.)

Sill (silmitses piletit ja annab siis raha.)

Õjmine tuhhat. Lugege!

Šht (hakkab raha lugema. See raha lugemine peab ruttu minema, et igawaks ei lähe.)

Tuhhat! Säh, Šenn, sinule jada rubla, ja oled selle asja juures ka waewa näinud.

Šenn.

Sada rubla on wäga palju. Kümneft oleks küllalt.

Šht.

Wõta ja pruugi rõõmuga. Siin on teda ju küllalt. Ja et ma lubatud asja pärast kahetsema ei hakka, wäite-rättsepp! Säh, siin on sada rubla, wii Lõistrelle, Sauna-Biijule ja — siin teine sada, wii wahimees Barikule ja ütle minu poolt palju terwit.

(Kaupmees hirtwitas salakesi.)

Hans.

Kas kohe?

Šht.

Jala päält, ja waata et sa raha ära ei kaota.

Šenn (Hansule.)

Wõta hobune, pane sadul selga ja laje siis.

Tobra! (Ara.) Hans.

 Sill.
Teine tuhat. (Annab.)

 Dh! (loeb.)
Teine.

 Henn (õhule.)
Sinu käed ei väriſe ſugugi, nii ſuurt ſumma
raha lugebeſ.

 Dh!
Pea's inimene õnnega ära ei paneta.

 Sill.
Kolmas tuhat. (Nõnda loeb ta õhule kaheſa hunnikut
raha ette.)

Dh! (tui Sill temale wiimſe paki kätte andnud ja enam ei anna;
paneb kae raha tihti pääle.)

See on ju kõiges kaheſa tuhat?

 Sill (täſſelt.)
Muidugi kaheſa tuhat. Terwelt kaheſa tuhat.

 Dh!
Ruhu ſiis kakſtuhat jääwad?

 Sill.
Kakſtuhat lähewad ometi maha, kaſ te' oma kaupa
enam ei mäleta. Kakskümmend protſenti kümneſt tuhan-
daſt jääwad minule. — Ei jäägi terwelt minule, ſeſt ma
pean ka weel kroonu protſendid maksma.

 Dh! (tohtubes.)
Ega ſiis kakskümmend protſenti ometi weel kakſ-
tuhat rubla wälja ei tee?

S i i f.

Justament teevad nad jeda wälja. Kas teie siis rehtendada sugugi ei oßka?

Õ h t.

See ei wõi olla!

S i i f.

See rehuung on terge. Kui teil sada rubla on ja 20 sellest ära wõtate, palju jääb? Kaheksakümmed! Katskümmed protsenti ära, jääb tuhandast kahetja sada ja kümnest tuhandast kahetja tuhat.

Õ h t (järsult.)

Te' olete mind petnud!

S i i f.

Kuibas nii? Tuletage meelde, te' olete mulle jeda ise pakkunud; ma ei ole teid mitte sundinud, mittegi nii palju käsinud.

Õ h t.

No-jaa, aga kaks tuhat rubla! See on ju häbemata.

S i i f.

Urge minge jämedaks. Pidage oma pakkumist meeles. Mina olen kaupmees ja sehwit on sehwit. Ma ei ole ka nii palju sularaha maast leidnud, pidin ta raha=fehwa ajaga ise alles wekslite pääle laenama ja kõrget protsenti maksma.

Õ h t.

Agas kaks tuhat rubla! Teie oleksite mulle jeda pidanud ette ära üttema.

S i i f.

Ette üttema? Teie enese pakkumise pääle? Et ma narr oleksin. Ma mõtleksin, teie olete auus mees, kes tergesti saadud raha juures ka soowib, et teised wahelt peawad teenima. Mees, kes ise elab ja teisi elada laheb.

— Ärge kahetsege midagi, jehwtist ilm elab. Ja — talle pileet see õige on, mis teile raha tõi? Minu pileet. Seda pidage ka meeles. Kahetsatuhat olen ma muidugi ära kinkinud.

Õ h t (tutalt sügades.)

Henn, meie oleme jissekuffunud, loera kombel jissekuffunud. Kellel raha on, peab rehtendada ostama ja seda meie ei mõistnud. — Et Varik ta nii pää pääle oli kuffunud! Nohtumehel oli õigus, kui ta vastu seisis. Wana auus mees, tema jai asjast aru küll! — Aga las' ilm elab, siin on teda weel küll minugi jaoks! (Lopib raha põue.)

S i l l.

See on mehe kõne. Ah, Tõistre = Tooma kuus pudelit konjaki, need unustasin ma maha võtmata. Ma saatsin talle eila kätte.

Õ h t.

See unus mul ka jelle waluga meelest. Palju maksta on?

A S i l l.

36 rubla.

Õ h t.

Mis? 36 rubla? Kuue pudeli konjaki eest? Kas te' hull olete?

S i l l.

Teie käskisite ju kõige paremat konjaki saata. Kuus rubla pudel, kallimat mul ei olnud.

Õ h t.

Kuus rubla pudel? Kus pagan! Seda ma ei ole enne kuulnudgi.

S i l l (kawalasti.)

Nii rikas mees, kui teie! Kas pean tagasi tuua lastma ja halwemat saatma?

D h f (täega lüües.)

On ta läinud, mingi veel. Laf' laulab. Mees
ja sõna. Siin on raha.

S i l l.

Tänan! Siis jumalaga! Soovin teile rõõmsat ja
õnnelist elu, mul on vähe aega.

D h f ja H e n n.

Jumalaga, jumalaga, kaupmehe' = faks! (Saadavad
läveni.)

S i l l (ümberpöördes.)

Kui mul raha vaja, siis tulen herra Dhu juurde
laenama. (Ara.)

Kolmas etendus.

D h f ja H e n n, pärast perenaene ja Tiina.

H e n n (teise tuppa.)

Ema ja Tiina! Tulge nüüd Dhu õnne vaatama.
Dhul raha käes.

P e r e n a e n e (tahte täht tofku lüües.)

Kas ikka õige on wõi?

D h f (õhtades, istub laua juurde.)

Õige on jedaforid küll!

P e r e n a e n e.

Sõge, näita ometi ka. Mina ei ole oma elu sees
weel nii palju raha korraga koos näinud. Kui mu õnnis
mees alles elas ja me' talu ostmise, siis sai küll ka korraga
tuhat rubla mõisa wiidud, aga — kus Dhu raha ots!

D h f (lahkemalt, ladub raha laua pääle.)

Palju on teda minu jaoks küll.

T i i n a (tullus, imelahfesti.)

Oi, meister! Soovin nüüd ka tuhat kord õnne!

Õ h t.

Täna väga, täna!

T i i n a.

Kui ilusad sajarubla-tükid ja kui palju! Kui jäält
saaks korra läpuga wahelt tõmmata!

Õ h t (neiu käest kinni võttes.)

Mis maksab üks muju, Tiina?

T i i n a (tahti kistubes.)

Wuih! Meister! (Kurka jookstes.) Õht on hulluks
läinud, päris päijepäewa ajal tahab muju. (Püüab
aga süügi hääl meelele raha poole.)

P e r e n a e n e (Õhule.)

Mina mõtlen ikka, mina mõtlen, nüüd ja ostad
minu tütrele ka mõne siidi-rätiku, wõi sõrmuse.

Õ h t.

No, eks pärast saa.

T i i n a (nurgast.)

Mina ei tahagi tema sõrmust.

P e r e n a e n e.

Küll ja tahad, kui antakse.

H e n n.

Mis teie sõrmusest wõi siidi-rätikust räägite, näete
siin on õhu kingitus. (Näitab raha.)

P e r e n a e n e.

Oi heldeke, wõi sada rubla minu lastele! Tiina,
läheme nüüd süüa tegema; vaatame, mis me selle hääl
meele pääle lätte saame! (Tiinaga toos ära.)

Neljas etendus.

D h t, H e n n, H a n s, tuleb, perenaene ja Tiina,
tulevad lauda latma.

H a n s (lõõtsutades.)

Küll mina lastsin, et punane ruun walges wahus oli.

H e n n.

Palju maad sul lasta oli, see natuke!

D h t.

Mis tuli sul siis taga oli? No, mis nad ütlesiwad?

H a n s.

Wahimeest ei olnud kodus, jätsin raha naese kätte,
ja wana Liiju on omas jaunas alles praegu põlwilt
maas. Tänab suure häälega Jumalat. Lubas omale
kohe laadalt lehma osta.

D h t.

Soo, wõi nii. (Murelitult Hennule.) Kuhu me' nüüd
jelle hulga raha paneme. Kas sul kindlat kohta on,
Henn? Kui karmantsitud kuulda saawad, et meil palju
raha kodus on, — nad wõtawad meil hinge seeft wälja.

H e n n.

Wole wiga, küll me' nõuu leiame. Esiotsja ei tea
seda ju weel keegi.

H a n s.

Meister! Pugege rehe ahju, see on kõige kindlam
koht. Jätke jalad wälja, keegi ei pääse kallale.

D h t (Hansu juustist sarjates.)

Pois, sina! Wõllarog mul.

H a n s (wingus mottadega.)

Ah! Aga see on päris õige nõuu. Wana Beer-
mann oli korra kindla koha pärast külas ahju pugunud.

Temal ei ole küll raha kaasas olnud, vaid palju kohtu-
aktide äratirju.

H e n n.

No, tema oli ka kange kohtustäija, ega temal kohtu-
käimisega muud wara enam ei olnud, kui paljalt weel
kohtu-aktid.

H a n s (endise wingus suuga.)

Meister, kas nüüd tööd ka annate wõi?

Õ h t (pantubes.)

Wõi ja ilmarigu, wõi tööd! Kas ja weel ei tea,
et nüüd kõik sinu on, masin, kui pressraud ja käärikott!
Wõta kõik! Wiituli ma annan ka, aga jäta mulle eestkätt
mängida, seni kui ma omale uue muretseu.

T i i n a (lähemale astudes ja õhule pai tehes.)

Meister, tehke ikka minu poolis jaki enne walmis.
Kes ta muidu mulle ära teeb. Teie jarnast meistrit ju
enam ei ole.

Õ h t.

Olgu siis, Tiina, (paneb käe neiuale ümber piha), aga —
siis peab see küsitud muju ka tulema.

T i i n a (õhtu eemale tõugates.)

Õ h t! Hull kurivaim! Kas ta nüüd käest ära
ei ole!

P e r e n a e n e (pahaselt.)

Wa' fergatis! Tea mis see meister sulle weel ära
ei tee. Õht teeb muidu nalja, ega ta sind kohe ära ei sõõ!

Wahesetina taga on kardpillide muusikat kuulda.

H e n n.

No-noh, mis nüüd!

Wiies etendus.

Endised ja seitse rättsjoppa (lompawad muusika ajal ridamööda sisse ja seawad ennast ringi. Kõne ajal tuleb ka muusikafoor sisse, kui selleks ruumi on. Muudu wõib toor ka taha wahetseina jääda. Rättsjepad hästi edewasti riides.)

Esimene rättsjopp.

Kuulit ametiwend, herra Öht! Teie olete üks kuulus mees enne olnud ja nüüd weel kuulsamaks saanud. Ei ole teist teie jarnast. Meie rättsjepad oleme tulnud teid teretama ja teile õnne soowima, sest teie olete meie seisuse auu ja ilu. Rättsjoppade seisus on üks ärawalitsetud seisus, see on ammuft ajast kindel. Mina ei ole küll mitte mõni peenitene saksa-rättsjopp ja ei oska oma sõnu ilusasti seadida, aga see on kindel, et rättsjepa seisuseft kõik ajad ja rahwad teadsiwad lugu pidada. Juba wanem kui ajalugu — muinasjutt teab rättsjoppadest rääkida, kes wanal ajal Türgi sõtta läksiwad ja selle wahwadest karutükkidest karjalapsedgi üksteisele pajatawad. Pärast — ajalugu teab paljugi teatada rättsjoppadest, nagu näituseks ühest, kes koguni Ameerika ühisriikide trooni pääl istus ja selle walitjuse küünarpuu alla endid maailma rahwad kummardasiwad. Ja teieft, kui kuulsast kindralist, kes oma suure nõelaga terwed sõawäed enese ees põgenema ajas. Laulikud on meiteft laulnud ja wärstidel oleme meie — püüsimõõtu wõtnud! Mina ei ole aga mitte harjunud pikka kõnet pidama, waid enam nõelaga torkama, sellepärast wõtke hääks, kui ma ütlen: Kuulsamat ei ole minu teada rättsjoppade soost ülestõusnud, kui teie, sest teie olete kümmetuhat rubla wõitnud. Ja raha on, mis kuulsaks teeb. Raha peab wõtma rahwa käest, aga teie olete teda ka loosiga saanud. Ja nüüd lõpetan mina selle jalmitefega:

Reed meistrid meie oleme,
Kes targasti tööd teewad,
Kui lõifame eht paikame,
Siis käärid käes tuld lõowad.

Herra Öht elagu, huraa!

Seitse rättsjoppa (tirgawad.)

Huraa, huraa, huraa!

Õht (ette astudes.)

Armsjad ametivennad! See on teist väga ilus, et niijuguse nalja olete teinud, aga — mojelandid maksavad raha, see oleks pidanud teile tasku jääma. Ma tänan teid — (hemmule) peremees, olge hääks, jaatke poisj kõrtji juurde ja laske neli korwi õlut tuua. Mina ei ole ju mingi kuulus mees ja ei ole ka rättspepa seisujele midagi iseäralikku auu teinud — perenaene, olge hääks ja pandte pool siga keema, mina maksan — ja palju inimesi ei ole mind sugugi täieks rättspepaks pidanud... ah, mis tarwis nii palju kõneleda. Hakkame siin pikki kõnesid pidama? Saab seitsmasti. Olge terve kõige eest.

Seitse rättspepa (läbisegi.)

Õht, herra Õht elagu!

Muusika hakkab mängima.

Kuues etendus.

Endised. Warik.

Külarahvast, tüdrukuid ja poisja fogub tahapoole.

Warik (tormab sisse ja kobe Õhule ümber kaela, wapustab rät, tänab. Annab Õhule kolm firja ära, mis see tasku paneb. Siis hakkab ümber vaatama ja walgusti rääkima, nõnda et see muusikast üle läib.)

Mis awalik rahurikkumine siin täna on. Pasun plärtsub, tuuba turtsub, wilispill löö firilitti. Wäljas kaagutawad kanad, hauguwad loerad, rõhiwad harjasloomad, külarahwas fogub kokku. Kelle lubaga? Walla-walitsuse nimel küsin ma! (Muusika raugub.)

Seitse rättspepa (Wariku ümber, läbisegi.)

Meie, meie tulime Õhule õnne soowima!

Warik.

Õhule õnne soowima? Teie! (Külarahwas rõhutawad naerda, rättsepad jääwad norgu.)

W a r i f.

Kogudus wait! Mul on teile sõnatene ütelda. — Auulik kogudus! Mis teie olete kofku tulnud waatama, kas rättsjappa, keda talust talusse weetakse, ehk meest, kes üle õõ on rikkaks jaanud? Teil on õigus. Rättsjappade seast ei ole rikkamat kui herra Õht. Temal oli ja temale anti. — Aga kelle sarnajeks tulewad needsinatsed siin, tema ametiwennad arwata? — Nemad on keshenpükside sarnased, kes pilli lööwad ja simmanni teewad ja kelledel ep ole raha, pääraha wõlg ära maksta. Waid Õht oli mees mis mees, täitis walla punktid ja inimesed ütlesiwad: tema pole mitte ferge aruga, kui needsinatsed . . .

S ä ä l e d r a h w a k e s k e l t.

Elagu ijand Warif, temal on õigus? (Rättsjapad norus.)

W a r i f.

Kellel on, jellele peab antama, aga kellel ep ole, nagu neilfinatsil teistel rättsjappadel, nende käest peab, see mis neil on, ära wõetama. Sõda teile, teie jakimeistrid, wallawalitus tuleb teie pääle kui paine õõsel ja wõtab pääraha wõla ette ära teie gummiraud ja uuriketid, ja neid ei pea tepe teie juures leitama. (Rahwas naerab.)

Teid kõik, kes teie mitte rättsjapad ei ole, teid palun mina ligi astuda ja tõstame jelle tooliga ijand Õht üles, täheks, et tema tänase päewaga rättsjappade jumptist on wälja astunud ja erainimeste silda üles wõetud . . .

(Kisa ja lära, Õht tõstetakse huraa hüüdmisel lae alla üles See peab aga kõik ruttu minema, et igawaks ei läheks.)

W a r i f (toob jahu-nõnu nurgast ette lana pääle.)

Kogudus wait! — Et meie nüüd jellesinatse sõbra Õhu rättsjapast lahti ja jelle seisuse sisse oleme tõstnud, kes rättsjappa tarwitab, siis lahutagem nüüd wälja talled sikkudest ja rättsjapad rahwa seast, ja tehkem wahel rättsjappade ja mitte rättsjappade wahel. Ma palun teid, auusad rättsjapa ijandad, kes teie tuulese ilmaga käärikotti kaenlas ja presjrauda kaluhas kannate, astuge lähemale ja pistke, et mütimulla hunikut saadawal ei ole, ninaga hauk siia jahu sisse, et meie teie arwu teada saakime ja ära lugeda wõiksime, palju teid siia täna on kofku tulnud . . .

Õ h f.

Auulit wahimees, ma palun sõna-digust.

W a r i f.

Herra Õhu käes on sõna! Kogudus wait.

Õ h f.

Teie nali lähneb liiale, ja teine toon oleks teie kõnele ka jündsam. Rättsepa seisus on auus seisus, sest, „kes tunneks falsa santidest, kui rättsepaid ei oleks“. Eht, „kes tõstaks müüsi wärsti eest, kui nende nõel ei õmbleks“...

W a r i f (naerdes.)

Sest mähähhä, mät, mät, mät!

Õ h f.

Palun mitte efsitada. Teie, kes teie ial ei ole rättsepp olnud, ei wõi mitte ilhe rättsepa hingeelu saladuse jisse tungida, ega wõi mõista, kas rättsepa süda sees nutab wõi naerab, jelle üle, et ta rättsepp on. Rättseppade seast on tublijid mehi üles tõusnud ja wälja tulnud...

(Rättsepad on rõõmsamini elewil.)

W a r i f (naerdes.)

Ülestõusnud ja wäljatulnud, aga mitte rättsepaks jäänud!

Õ h f.

Kui teie efsitate, siis ma ei wõi rääkida. — Ja mina ise? Teie olete mind minu enese tahtmata ja wasturääkimisest hoolimata rättsepa seisusest lahti tõstnud, mina aga ütlen — kui laulusalmikest solkida tohib:

Rättsepp ma olen ja rättsepaks jään,
Kuni ma elan ja hauasse lään,
Rättsepaks taewas mul elu on andnud,
Rättsepaks ema mind õppima pannud.
Rättsepp ma olen ja rättsepaks jään,
Kuni ma elan ja hauasse lään.

Elagu rättsepad!

Seitse rättsappa (hääi tujul, kui meelased Öhu ümber.)

Elagu herra Öht, elagu!

Öht.

Auulitud pillimehed, lööge üks lustiline lugu. Näla
neiud tahavad tantsida. Aga üks tubli talupoja jant.
Talupoja jant on alati kõige parem.

(Muusika hakkab kohe mängima, rättsapad tõttavad tantsima.
Tants rättsappade lompamise pärast hästi weider.)

Waheriie langeb.

Neljas järk.

Mängukoht endine.

Esimene etendus.

Õ h I hästi unine, isub laua juures ja rehtendab, pärast H e n n.

Deh! sellest eilsest jandist pää päris unine ja segane. Jundas võtku neid, kas mul seda joomist tarwis oli! Eneje raha eest osta omale haigust kaela. Aga nüüd mina astun ka jalamaid karstkuse seltsi liikmeks, et sellest sunni-wiisil joomisest korra lahti saab! Seni ma itka hoidsin ennast kõrwale ja mõtlesin: Juimene jõuab ise enese üle walitjeda. Tühja ka. Mis sa wastad neile, kui nad pääle ajawad ja sul karstkuse töotust ei ole antud. Aga, on töotus antud, siis on wastus terge: Auu asi, mees peab sõna pidama. — Deh!

Kui suur see eilane rehnung siis oli ja palju mul veel jeda raha on? Rakstuhat rubla on muidugi oma rumaluse pärast moka! (Rehtendab.) Henn'ule sai sada — Warikule sada — Sauna = Liifule sada. De lastele ma jaadan 50 — kiritu waestele 10, konjak maffis 36 — ja eilne pidu 13 rubla 20 kopikat. Palju siis veel jääb? Rämmetuhat oli, ei, kahetuhat — siis on mul veel seitsetuhat wiisjada ja üheksakümme rubla. Heldene aeg, just kui sulab käes kofku! Neljas jagu wõidust juba ära! (Pistab käe tasku.) Mis kirjad need siis on? Ah, Warik eila tõi. Kolm tükki korraga? See on liig. Ei mõista põrmugi arwata, kust nad on. (Kisub esimese kirja lahti ja loeb.)

„Nõrgeaauline herra! Suur õnn, mis inimesele ootamata jagatakse, teeb südamed heldeks wiletsate wastu, keda saatus põrnu sisse rõhunud. Üks halatsemise wääriline inimene ja lesknaene wõtab enesele julgust, teid paluda...“

Kes niisugune halatsemise wääriline inimene ja lesknaene on? — „Emilie Sipelgas.“ — Ei ole kuulnud ega näinud. Mis niisugune siis tahab?

„... üks paarjada rubla laenata, mis ma tänuga teile jälle ära maksan...“

Sundku ka sind weel! (Wistab kirja laua alla.)

H e n n (tullés.)

Noh, mis pää teeb? Walutab?

Õ h t.

Muidugi walutab. Kus tr jääb!

H e n n.

Wana Kaali-Juhan oli juba hommiku wara siin, tahtis sinu käest raha laenata. Lubas obligatsiooni wastu teha. Rõht ette paksuts joodud, palged ripnewad. Ma ei lastnud sinu jutulegi; ütlesin, et sa kodus ei ole. Tea, mille pääle ta weel obligatsiooni teeb, talu polegi muud enam, kui obligatsioonide hunik. Oma paksu teha pääle wõiks ta obligatsiooni lüüa lasta, see oleks aga ka kõik.

Õ h t.

Ega nüüd teegi enam muid ei mõistagi, kui raha laenata tahta. Üks kerja-kiri praegu laua all. (Gattab teist kirja lahti wõtma ja lugema, Henu loeb seda, mis laua all oli.) Kuula siin. Hahaha!

„Austatud herra! Mul on suur perekond, kahelks last, kahelks poega ja kahelks tütarit. Tahtsin sinu kolida, ja woorimeheks hakata, millega hää teenistus pidawat olema, aga hobune ja troška puuduwad. Palun teid Jumala pärast mulle omaft juurest rikkuseft üks sada rubla laenata, et ma oma

kahetja lapsje ja laulatatud kolmanda naefega linna
wõifjin kolida. Ma maifjan tänuga ära, kui, nagu
loota, hääb sehwiti saab."

H e n n.

Kes niifugune on ?

Õ h t.

„Teie jõber ja handwärt Peeter Pintsol.“

H e n n.

Sahaha, wana Pintsol! Waata, mis tema wälja
arwanud. (Ära.)

Õ h t.

Jää aga, wana wennas ja handwärt, omale maale
ja toida ennast auuga. Minu käest ei saa ja krossigi. —
Ega see kolmas kiri ka parem ei ole. (Soeb.)

„Auustatud fuguwend! Häda ajab härja kaewu.
Mis mina teid palun, kui see täide läheb, oleks see
küll üks ootamata ime, aga imetegufid sünnib maa
pääil iga päew. Ma palun alandlikult, laenake mulle
nelifümmeend rubla õmbluse mafina ostmifjeks. Jumal
jaab teid hääteo eest õnnistama ja aegapidi tahan
ma teile laenu tänuga ära tafuda.

Minu wana ifa oli eluaegne mõifa aidamees.
Kui palaw kuiwatamife rehi ja külm ait temale
lõpuks jookfsja haigufe kiifmete fiffsje tõiwad, lasti ta
lahiti. Küüd meie elame ablaagris. Mis meil oli,
on ifa põetamife pääle ära kulunud. Ifa käis küll
ka herra juures abi palumas, aga jääil wõelbi, feda
ei olla weel keegi kuulnud, et eluaegne aidamees ei
olla ennast rikkaks warastada ostanud. Ometi on
see nõnda ja meil ei ole muud, kui mis mina kilmne
küünega teenin ja ifa ei saa weel ifka toaft wälja.
Kui mul mafin oleks, küllap ma fiis kergefti enefele
ja ifale jõuafsin päätoidufst nuretfseda, aga — kufst
wõtame mafina!

Laenake mulle see raha. Raks inimeft saatsiwad
teie eest alati Jumalat paluma.

Tiiu Ellerhein.“

Sa sitikas, päris jüdame teeb haledaks sees! Raste on küll uskuda, et wanal aidamehel midagi ei ole, aga — õige wõib see olla ka. Masina pead ja saama, ja wäikene wint, kui ma järele kuulan ja õige on, mis sa laulad. Et ma pärast ei kahetse, panen kohe raha ümbriku sisse ja kirjutan aadressi pääle. (Teeb seda.)

H e n n (üle läwe.)

Keegi sõidab kurinate ja kelladega õue, juur isus poleeritud ja polstertatud saan, aga hobune aiste wahel kui roots.

Õ h t.

Siis on mõni lätlane. Neil on alati wedruwanter, aga hobust ei ole ees ega sedultat pääl. Gestlajel on hää hobune ja tugewad riistad, — kas tal regi wõi tööwanter järel, see on tal enamasti ükskõik.

Teine etendus.

Õ h t, L ä t l a n e.

L ä t l a n e.

Labriiht! Dere hummungus ka!

Õ h t.

Tere, tere!

L ä t l a n e.

Kas ta Ehku, rattsepp Ehku maaja om?

Õ h t.

Ei ole kodus. Mis teie temast siis tahate?

L ä t l a n e.

Ma ta'a natuks kofku saama.

Õ h t.

Rääkige asi minule ära, ehk ma wõin temale ütelda.

L ä t l a n e.

Ma kuule, kus ta teme om niid paillu ra'a Mina om ra'a wajag. Mina om naabur, teine lätlan, teme tee oplifats un wota igaun-pus ra'a wellgu. Eis ma ka tee oplifats, un ta'a ka ra'a wellgu wotamen. Ma ei jaa maakfiel niantš sellge, bet ee...

Š h t.

Mis te' rahaga tahate tegema hakata?

L ä t l a n e.

Ma ta'a nain wotamen un tee eerban. Bet nu ei om jouud, permand ei om walmis.

Š h t.

Mis pagana „permand“ jee on?

L ä t l a n e.

Sijama permand. (Wäitab pöranda pääle.)

Š h t.

Ahaa!

L ä t l a n e.

Slift, kausch slift, wega pa'a, kus ta Šhu ei om maaja. Ma juba ta'a waremb on siia, bet eege tjuhm ilm om wälla, siis ma lžää fertsi sišfi un wota suutäis wi-in, un siš tule ilja. — Ei fjedegi, siš ma era leits un tule teine fjerd. Ar deawin! (Ara.)

Š h t.

Ar deawin, ar deawin! — Küll on aga ka jutt juba laiali!

Kolmas etendus.

Š h t. Perenaene.

Perenaene.

Tulin waatama, kas löunnale tulete ka wöi?

Š h t.

Tulen ifka, perenaene, miš ma ei tule!

Perenaene.

Minge siis tahakambri, Henu on juba sääl.

Õ h t.

Mina tahtsingi teiega rääkida, perenaene, kuidas nüüd minuga saab wõi on. Teate ju, et rättsenal, pois-inimesel korterit ei ole. Kas ma ei wõiks ejiotja teile korterisse jääda? Söögi ja kõige eest tahan ma auufasti tasuda.

Perenaene.

Ja muidugi! Kuula nüüd, weel tasuda! Kas küll juba tajutud ei ole? Meil tillufene tagakammer ju päris tühi seisab. Tiina woodi sees. Selle wõime wälja wiia!

Õ h t.

Ega siis minu pärast ei ole waja tütre woodit wälja wiia!

Perenaene (hääl meelel, 1888 Õhtu natja pärast.)

Kuule nüüd kurjategijat. Kas siis ruttu küll jälle woodit sisse tagasi ei saa, kui lood nõnda lähewad. Nüüd wiime ifka wälja.

Õ h t.

Pai, perenaene, ega ma nõnda ei mõtelnud. Mina tahtsin ütelda, et ma Tiinat tülitada, ja tema tuba ära-wõtta ei tahaks.

Perenaene.

Tulge no tulge lõunale! (Ära.)

Õ h t.

Waata, kuidas inimene mõni kord sisse ei tuku!

Neljas etendus.

Õ h t. Kiilaspää.

Kiilaspää.

Terre, naesewend, terre! (Sattas wäga soojalt õhule ümber tacla.)

Õ h t (natuke külmalt.)

Tere, õemees.

K i i l a s p ä ä.

Ma tulen sulle õnne soovima, wärefewend, palju õnne. Kus selle raha ots, mis sina korraga oled saanud! Naene ja lapsed saadawad ka palju tuhat terwist.

Õ h t (tibedalt.)

Tänan. Õnne mul on juba, õemees, kaupmehe faks hakkab rättseppa sugulajeks lugema.

K i i l a s p ä ä.

Aga, wend, miks sa wiha pead! Mõttele, kui meie enne ühes karjas käisime ja olime. Kas meie ei olnud üks süda ja üks hing? Miks sina minu wastu nukker oled?

Õ h t.

Üks süda ja hing olime meie küll, aga ainult seni, kui sina ootamata wiisil ristiiisa käest nelijada rubla pärisid ja kõrtsimeheks hakkasid. Kui sul siis warandus kaswama hakkas, siis sa ei hoolinud enam rättseppast. Ja weel, kui sa kõrtsimehe ameti maha panid, ja kaup-
lema hakkasid . . .

K i i l a s p ä ä.

Zaan, wend, südames olen ma sind alati sugula-
seks lugenud. Mis sa jonnid ja wanu asju ette tood. Unustame ära ja oleme jälle wennad.

Õ h t.

Zstu, õemees.

K i i l a s p ä ä.

Mis sa siis ütled selle hulga rahaga tegema hakkad? Ka minu wiisil kauplema wõi?

Õ h t.

Ei ole weel aega olnud, seda plaani teha.

Kiilaspää.

Kas tead, meie pidajine kodus naefega nõuu. Sinul seisab raha ilmaaegu kodus, mis ta hallitab! Raha on waja teenima panna.

Õ h t (natute pilgates.)

Ma wiin raha panku.

Kiilaspää.

Uga kui pant pankrotti jääb? Ja mis sa jääd oma raha eest saad? Waewalt neli protsenti. Ja mina wõiksin nii kenasti, kui sa paartuhat luue protsendi pääle — ega ma ju ilma ei taha — mulle laenad, kewadeni mõni hää sada kaalu linu osta ja mõni sada teenida. Ja mis weel poekaup linakauba läbi jookseks! — Ja raha oleks ometi minu käes täitsa julge, ega ma ju wõõras ei ole.

Õ h t (nutralt.)

Ea ei tunnegi linade sehwti.

Kiilaspää.

Mis? Iga kolmas tühi talu peremees ostab meie ajal linu, ja siis mina ei peaks ostama, kuna mul ometi kõik kaupmeeste wigurid juba tuttawad on!

Õ h t.

Iga teine kolmas neist on aga ka pükste pääle jaanud, luueni.

Kiilaspää.

Ütle parem osketohe wälja, sa ei taha anda.

Õ h t.

Mis niid küll jeda. Õige on küll ka see, sest ma mõtlen enesele talu osta, kui sündja leian.

Kiilaspää.

Talu osta! Ega sul ju tohe raha talu eest wälja maksta ei tule. Kewadiks, kui linade sehwt läbi on,

jaad ju oma raha jälle kätte. Mina veel kirjutasin
kodus hää lootuse pääle, et sa oma dele ja demehete raha
ei feela, weksligi walmis, — nüüd on tempelpoogen ka
maha wijatud.

Õht (wahaselt.)

Waata nüüd? Sa nopid juba fulgi, kui lind alles
offa pääl on!

Wiies etendus.

Endised. Zoowikas noor (joobnud.)

x (Joobnud oleku kujutamine ei tohi mitte inetuks minna.)

Zoowikas.

Tere, tereft kah, jah! Istume kah! (Langeb istme pääle.)

Õht.

Tere, herra Zoowikas! Kust teie siis tulete! Lubage,
et ma esitelen: wallawanema abi, herra Zoowikas, ja
minu demees, kaupmees Riilaspää.

Riilaspää.

Meie juba tunneme üksteist. Tere, wallawalitus!

Zoowikas.

Tunneme jah! Noh, wõtame suutäis napsi kah,
jah! (Kisub pubeli taster ja patub õhule.) Suutäis jah!
Nononoh!

Õht.

Tänan, mina olen karst.

Zoowikas (rüüpas ise.)

Zajajah, karsteid peab ifka olema kah, jah! (Patub
riilaspääle.) Wõtame ise kahetesi kofku. (Õhule.) Sa tule
nüüd mulle appi, appi jah!

Nonoh?

Õht.

Joo w i f a s.

Appi, appi, muud nõuu nüüd enam ei ole jah!
Rüüpaame kah!

Õht.

Tänan, ega mina ei rüüpa.

J o o w i f a s (kaardi torn põnest wälja kiskudes.)

Ma tõin kontrahi ja kaardid ära teie juurde sisse
kah! Pandke ära jah!

Õht.

Mis jutt see on? Mina ei saa aru.

J o o w i f a s.

Punga-Mart teeb mulle liiga, liiga jah, tahab
wägise talu ära wõtta kah. Pane kaarditoru ära jah!

Õht.

Mis see Punga-Mart teeb?

J o o w i f a s.

Sa maksa talle raha ära jah ja wõta obligatsioon
oma kätte kah! Nõnda jah.

Õht.

Mina ei saa ifka weel aru.

K i i l a s p ä ä.

Dota, mina sulle seletan, wallawalitsus on täna
natuke riipsus.

J o o w i f a s.

Ole, ole hää mees jah, aita kah!

K i i l a s p ä ä,

Wallawalitsusel on Punga-Marti käes kahekuhanda rublaline obligatsioon. Punga on selle üles ütelnud ja tahab raha kätte. Nõnda wist on?

J o o w i k a s.

Jajajah, nõnda jah! Ole hää mees, aita mind nüüd jah! (Kiiaspääle.) Kiiitpame kah! Nononoh!

K i i l a s p ä ä.

Tänan, seletame enne asi ära. Wallawalitsus tahab wist siis nüüd, et sina wana Pungale raha ära maktsid ja obligatsiooni oma kätte wõtaksid. Nõnda wist on?

J o o w i k a s.

Jajajah, nõnda jah! (Baitab õhu taela.) Tule nüüd appi jah!

K i i l a s p ä ä (toob õhu ettepoole.)

Sina küsi talu osta. Bot kus on koht. Esimese numbri põllud, heinamaa jõe ääres, kašemetsa on. Temast ifka selle pidajat ei saa.

Õ h t.

Kes nüüd joodikuga hakkab jahtima!

K i i l a s p ä ä.

Mis? Joodikuga on kõige kergem sehwti teha. Tema ei jõua oma kohta hoida. Paar korda on kohus juba liikumat warandust kirjutamas käinud; siis maksis isa oksjoni finni. Punga-Mart on sellepärast obligatsiooni üles ütelnud, et talu haamri alt oma pojale osta tahab.

J o o w i k a s (ulatab pubeli.)

Wõtame napsi kah, nononoh! (Zääb tuffuma.)

Õ h t.

Joomika koht on mulle meele järele, aga — kust teda kätte saab?

Kiilaspää.

Sina maksja tõesti Punga-Mardile raha ära ja võta obligatsioon oma kätte. Siis aja koht ise haamri alla.

Õht.

Häbi asi. Ei, seda mina ei taha. Jah, kui hääga osta saaks.

Joovikas (pubelit käest maha ja tatti tuffuda lastes, ajab forra silmad lahti.)

Wah! (jäab jälle tuffuma.)

Kiilaspää (naerab põlgavalt, siis õhule.)

Kuule, mina kauplen sulle talu kätte, kas tahad?

Õht.

Kui sa selle tätti läbi teed, pead sa kewoodeni ilma protsendita minu käest kakstuhat rubla kaubelda saama.

Kiilaspää (annab tätt.)

Ufi tops! (Raputab Joovikut älast.) Wallawalitus! Herra Joovikas!

Joovikas.

Tajajah! (Silmi lahti ajades.) Noh? (Silmas pubeli täkkisid maas, tõstab pubeli kaela üles, halebosti.) Katki läinud!

Kiilaspää.

Lasz tühi läheb. Kuidas see meie jutt, kõne jäi?

Joovikas.

Jutt kõne jah? Kuidas jäi jah? (Õõrub silmi.) Kas õht tuleb mulle appi, jah?

Kiilaspää.

Ei! Aga mina annan sulle paremat nõuu. Sina müü talu õhule ära, siis oled forraga kõigest murest waba. Saad weel sularaha peo pääle kah. Punga-Mart ajab ta sul itka haamri alla. Palju sa talust tahad?

J o o w i l a s.

Ega see halb nõuu ei ole kah, halb nõuu ei ole kah. (Waatab pudeli taela.) Eõidame alla kõrtji juurde jah, kõrtji juurde jah, sääl wõime edasi kaubelda kah! (Ujab ennast pästi.) Läheme jah!

Õ h t.

Ei, kaupleme siinsamas...

Kuues etendus.

Endised. Tõistre-Too mas.

Tere!

T o o m a s.

Õ h t.

Do! Tere, tere.

T o o m a s.

Tee wiis mööda, tulin sisse vaatama ja tänama ka konjaki eest. Mõts te ilmaaegu ennast kulutafite!

J o o w i l a s (Toomale.)

Eõidame alla kõrtji juurde jah!

R i i l a s p ä ä.

Tõistre peremees, teie tulete just kui kutsutud. Meil on kaubad pooleli, naesewend tahab wallawalitsuse talu ära osta. Mõdake teie ka kaubelda, teil on niisugused asjad enam tuttawad.

T o o m a s.

Soo? Mõts ei wõi.

Õ h t (Toomale isekestis.)

Kas talu on ka tema? Wõib olla, on isa ostetud?

T o o m a s.

Ükstõit, kelle ostetud, kui aga koht poja nime pääl on. Siis wõib ta kohaga teha, mis ta ise tahab. Ja

koht on poja nime pääl. Ega ta muidu ei wõi walla-
walitsuse ametit pidada, kui koht tema ei ole. (Soowitule.)
Kas siis kaup hakkab tokku minema ta wõi?

Soowikas.

Saab kah! Sõidame alla kõrtsi juurde jah, sääl
wõime rääkida kah! Sääl jah.

Kiilaspää.

No lähme siis. Tõistre peremees, tulge teie
ta kaasa.

Thomas.

Ja, miks mitte. Minge teie ees. Meil on Ohuga
weel paar sõna rääkida, me tuleme kohe järele.

Kiilaspää.

Noh, wallawalitsus, lähme pääle, nemad tule-
wad järele.

Soowikas.

Lähme jah, tulge kah, jah! (Kiilaspääga ära.)

Seitsmes etendus.

Õht ja Thomas.

Kumbgi ei tahta juttu algada.

Thomas.

Kas weel kuri olete minuga?

Õht.

Mitte märki. Mikspärast?

Thomas.

Teie ei pista meie poole enam jalgagi. Töö on ka
weel pooleli, — jeda teie nüüd muudugi enam ära ei tee.

Õht.

Ei olnud mahtigi tulla ja — kuidas ma wõi-
fingi tulla . . .

T o o m a s.

Mari ütles weel eila õhtu: Õht on nüüd rikas
ja uhke . . .

Õht.

Kuidas te nõnda wõite rääkida!

T o o m a s.

Eiis on hästi. Ja mis sellesse asjasse puutub, ega
minul ei ole wastu midagi.

Õht.

Oh, kust mina nüüd tohin seda mõelda.

T o o m a s.

Mis? Raha paneb kõik rattad käima. Lähme nüüd
kõrtsi juurde talu kauplenu. See talu on wäärt osta,
katju, et selle kätte saad.

Õht.

Joomikas on täna joounud . . .

T o o m a s.

Mis? Kas kaine pääga mõni saab mõnda kaupa
teha? Joodiku läbi tark inimene elada saab. Joodikul
ei ole oma armas.

Õht.

Ja, aga . . .

T o o m a s.

Kui sina ei wõta, teine ikka jälle wõtub. Lähme!

Waherlike laugeb.

Wiies järk.

Mängukoht endine.

Esimene etendus.

Õht (ärsi.)

Eääl ta nüüd on! Wana Eesti laulit ütleb ifta dieti: „Sakste woodis on ka kirbud, mis ei lasse magada.“ Mina hinustasin ritas olla. Kas ma olen õnnelikum kui enne? Wale! Enne mina käisin talust talusse, laulsin ja lõin pilli, mure oli tundmata. Ja nüüd? — Eöök ega jook ei lähe sisse. Uneft ära räägigi. Rahtwas tõukab hullu juttu, demehhe linakauplemise sehwt minna halvasti, wõib olla, jääwad minu taskuhat rubla sinna! Ja ma ise? Talu on küll ostetud ja raha maksetud, — aga Jüripäewafene jõuab juba kätte, täna juba liha-wõtte pühade laupäew ja — mul ei ole weel hobust ega atra, ei teenert ega tüdrukut. Kuidas ma selle asjaga toime saan wõi olen. Kui wahest wana Toistre-Toomas wõi mõni muu mulle appi ei tule, mina ise küll ei osta hulluks ega targaks, mis kõige päält ette wõtta wõi jätta!

Teine etendus.

Õht, perenaene, (pärast) Tiina.

Perenaene.

Wis te nüüd istute ja muretsete siin üksinda? Teie wõiksite ometi ka lustiksem ja rõõmsam olla.

Õ h t.

Ah, perenaene, mis ma paremat mõistan teha. Eks ole ka pää muresid täis. Rahvas tõukab kõitjulist juttu, ei jõua kõite ära kuulatadagi.

Perenaene.

Ja sellesama asja pärast minagi teiega tahtsin rääkida. Meie peame teid poisj-inimest nütüd ka juba mitu kuud siin korteris, külarahvas küsivad ikka minu käest, millas pulmad tulewad. Minule te ei ole midagi rääkinud, Tiinale ka mitte; mina kui lapse ema pean ometi teie käest küsima, kuidas asi jääb? Teised kofilased ei julge teie pärast ka enam tulla.

Õ h t (tohtubes).

Oi heldeke, perenaene, niisuguste juttude vastu ei võdi mina midagi. Kus mina nüüd naesewõtmise pääle tohin mõelda, mina ei ole ju veel midagi. Kui ma koha kätte saan ja taluwärgi juba sisse seadinud olen, ehk siis hakkab mõne teenija tüdrukuga pääle mõtlema. Võdi talulapsed minule ikka tulewad.

Perenaene.

Küllap nad tulewad, võdi te olete kellegi käest küsinud.

Õ h t.

Oh, ei mina ei julge. Kus selle häbi ots, kui ma pita nina saan.

Perenaene (hüüab).

Tiina! Tiina, tule siia.

Õ h t.

Oi, oi, perenaene, ärge hüüdke, mina pelgan. Mina lähen ära. (Rahmas tübara ja läwest välja.)

Perenaene (järel waadates).

Wot, kus mul wana narr!

Tiina (tuleb).

Mis oli, ema?

Perenaene.

Sa pead õhu ümber palju mahedam olema, et ta julgust saab. Tema narr pelgab. (Mõlemad ära.)

Kolmas etendus.

Õht (vaatab ettevaatlikult usse wahelt, kas tuba tühi —
sisseastubes).

On ära läinud, taewale tänu. Just kui tangide wahetele pani! — Tiina on ju wiks tütarlaps, aga mul ei ole seda weel unesgi meelde tulnud. Oi, oi, oi! Ka selle asja poolest anti enne rahu. Küll olen mina waene mees wõrakis! Koliks wälja, kuhu lähed hingega kallil pühade laupäewal!

Neljas etendus.

Õht, wana ja noor Joowikas.

Noor ei räägi midagi, seisab kui nui nurgas.

Wana Joowikas.

Tere hommikut. Tuhatati siia tupp. Kas teie olete rättsepp Õht wõi?

Õht.

Nõnda mind enne hüüti küll.

Wana Joowikas.

Ega te mind, wana inimest, küll ei tunne?

Õht.

Ärge pandke pahaks, ei küll mitte.

Wana Joowikas.

Mina olen selle isa jäl. (Räätab näpuga poja pääle.)

Õ h t.

So? (kõrvalt.) Waid mis nüüd tuleb.

W a n a J o o w i k a s.

Mina tulin õige ristiinimese poolest teile ütleva, et teie teate ja wähest ilmaaegu enesele kulu ei tee: Teie olete petta saanud. Minu poeg, see lakefoer jääb, olla teile talu müünud. Temal ei ole talu ega muud. Talu on minu ostetud ja minu oma. Raudwaragi talus on minu. Talu oli ainult poja käes pidada!

Õ h t.

Kuidas! Mina olen talu eest nelituhat rubla sularaahas wälja maksnud!

W a n a J o o w i k a s.

Rahju küll, armas ligimene.

Õ h t (pahaselt).

See on rumal lori. Raup on notariuse juures tunnistusmeeste wahel tehtud, see waatas paberid ja kontrahid läbi. Kõik oliwad õiged. Talu on kontrahi järele teie poja, Juhani poja Joowika oma. Kontrahit on juba kohtu juures kinnitada.

W a n a J o o w i k a s.

Ei ole õige, armas ligimene. Kontrahit on minu nime pääl, minu allakirjutatud. Selle pääle wõin ma kümme tunnistusmeest arawanduda lasta. Minu isa nimi oli ka Juhani ja minu nimi on ka Juhani poja Joowika.

Õ h t.

Seda rääkige wanadele naestele. Kas siis notariuses asja ei tundnud? (Noore Joowikule pääle karates.) Miks ja siis ei ütelnud, et talu sinu ei ole?

N o o r J o o w i k a s.

Talu on minu, eluaeg olen ma teda pidanud, eluaeg jah!

Wana Joowikas.

Rendi pääl, pojate, rendi pääl. Rent on sul wõlgu, mul on kontrakt ja tunnistusmehed.

Õh!

See on kõik tähi jutt. Mina ei lase ennast hirmutada. Küll kohus asja diendab, kui waja on.

Wana Joowikas.

Ja-jah, küll kohus diendab, armas ligimene. Professige, wijsake weel üks tuhat wõi paar advokaatidele kurku. Minge kohtu juurde kuulama, siis kuulete, ma panin proklama kinni. Ega kohus mind nuudu kuulda ei oleks wõtnud, kui mul õigus ei oleks olnud.

Õh!

Kas ikka tõe jutt on wõi?

Wana Joowikas.

Tõe jutt, tõe jutt, armas ligimene.

Õh! (hirmsas wihas mõlematele rusikaga nina all).

Karmantsikud! Makste mu nelituhat rubla tagasi!
(Wingudes) Mu raha makste tagasi, ma ei tahagi teie talu!

Noor Joowikas (nutralt).

Raha kandsiwad wõlauskujad kui kaarnad laiali. Kopikat mul ei ole! Hinge tahsiwad ka weel seest wälja wõtta, wälja wõtta jah!

Wana Joowikas.

Rahetuhandaline obligatsioon on teil ju alles. See raha ei lähe kaduma.

Õh! (tarjudes).

Wälja, wälja läwest, ehk ma ei jõua ennast enam walitsjeda. Wälja!

(Joowikud taganewad hirmuga läwest wälja.)

Õ h t (langeb istme pääle).

Deh! (kätipöfatile.) Püha kuningas, tule ja ise appi, kui see nüüd tõsi on! Deh! Eõistre-**Toomas** manitseb küll, waata ette, waata ette, aga ise ta aitas mulle talu taela kaubelda. Kes teab, kas oli notarius, kuhu nad mu wiiswad, wõi oli mõni kabajantšik wõi kelm koguni, kus nad moodi tegiwad ja mu raha käest ära wõtsiwad. **Toomas** ligi ei olund. Deh! (Jääb kätipöfatile raskesti mõrtesse.)

Wiies etendus.

Õ h t, **Kiilas p ä ä**, naefega.

Uts lähed lahti, **Kiilas p ä ä** naefega tulewad sisse ja jääwad alandlikult **Õhu** tahta seisma; sofistawad isefestis.

Õ h t (tõstab p ä ä üles, tarmilt).

Roh, mis on?

Kiilas p ä ä (waatab enne naese, siis **Õhu** otsa, õhtabes, alandlikult.)

Tulime, wend, sinu palwele. Häbi on küll, aga ei wõi parata! Kõik muu nõuu on ära katjutud.

Õ h t (tarmilt).

Roh, mis on? Minu kakstuhat rubla mokas?

Kiilas p ä ä (tahte lätt üles tõstes).

Halasta! Päästa mind, armas naesewend!

Õ h t.

Kuidas mina find pean päästma. Mul ei ole enesef enam midagi.

Kiilas p ä ä.

Õht ja wõid weel kuidagi! (Maene hakkab waljusti nuufuma.) Mul on tänapäew tuhat rubla tarwis, muidu nad müüwad mu maja ja wara, ja ma olen kerjaja walmis. Tuhanda rublaga oleksin ma aidatud ja kõik wõiks weel hääks pöbrata. Sa ei usu, kui suurte kelmide kätte ma langenud olen, oh Jumal!

Õht.

Ma olen ise veel suuremate kelmidete kätte langenud!
Aga mis sest rääkida!

Rii la spää (ägades).

Oh Jumal! Ta ei anna! Oh mu waene naene ja
õnnetud lapsed! (Vangeb jõuetult istmele. Naene nutab.)

Õht (wihaselt).

Seda sa ei tohi ütelda, et ma ei anna! (Kisub punga
põuest ja wistab rahapaki Riislapää ette laua pääle.) Mu wii-
mased tuhat rubla, (näitab) pung on tühi! Wõta ja minge.
Mäete, mul ei ole enam midagi, kui need paarsada rubla
weel. Mendega ma sõidan linna, ostan enesele masina
ja hakkan jälle rättssepaks. Jumal aibaku meid kõiki.

Rii la spää (üles tõustes).

Lähme, naene. Tulgu mis tuleb, sel wiisil andes
meie tema raha ka ei taha, kui ka sellega meie kui tema
warandus oksjoni haamri alt päästetud wõiks saada!
Lähme! (Hattawad liikuma.)

Õht.

Soo? Muudugi! Paluma pean ka weel, et te' mu
raha kaasa wõtaksite? Olgu siis see ka weel, ma palun:
Armas demees ja õde, olge hääd, wõtke. (Wõtab raha laua
päält ja surub seele pistu.) Soo! Minge nüüd Jumala nimel!
Andke mulle kord tagasi, kui jõuate. (Lungib neid tase-
teši läwest wälja.) Minge, minge! Tänu ma ei taha,
Jumal teiega.

(Tagasi tulles.) Oh mu waene, waene pää, ta ei jõua
seda kõik kokku wõtta! — Siis otšas kõik, see minu suur
wõit? Väbi? Pung — tühi? Hahaha! Ja protsess ka
weel kaelas!

Kuues etendus.

Õht, Warik.

Warik.

Tere, herra Õht! Raks kirja. (Räega õhu õla pääle
toputades, kawalasti.) Soowin õnne. Tõistre-Looma ja
Marie preili poolt. (Annab kirjab.)

Õht (kurvalt).

Bandle sinna laua pääle. Ja kas ma tohin teid midagi paluda?

Barit.

Aga muidugi!

Õht.

Jätke mind üksi. Mulle on rahulist filmapilkku vaja.

Barit.

Aga häämeelega. Hääd päewa, herra Õht.

Seitsmes etendus.

Õht (ärsi), perenaene (täib läve pääl kuulatamas).

Õht.

Tõistre>Tooma ja tütre poolt. Tean juba, mis nende sees seisab! Kas ma võtan neid lahti või ei? Aritust on täna isegi küllalt olnud, enam kui vaja! Ah, mis! Inimesel peab jõudu olema hoopisid kanda, mis nad mehele ifka teevad. (Kisub esimese kirja lahti.) Tooma oma. (Loeb.)

„Armas Õht-rättsepp! Kuulen rahwa käest, et teie juur võit hakkab läbi saama. Kas ma teile küll ei finnitatud: Joovikule ei tohi enne raha maksta, kui kohtu poolt finnitatud kontrakt tästus ei ole. — Ma tulin linnast ja olen kohtu juures järele kuulanud: talu on tõesti wana Jooviku, ja teie ei saa neile midagi teha. Notarius on selle läbi effitatud saanud, et wallawalitsus talu poja Zuhani omaks tunnistas. — Nii kergemeelse inimesega, nagu teie olete, kes rahaga jugugi ei osta ümber käia, ei või meil mingisugust ühendust olla. Jääme terweks.“

Arwastin juba. No, Sumal tänatud, et mul nii talgi südamega inimestega „mingisugust ühendust ei või olla.“ Naljaks loeme ka weel ära, mis Marie preili kirjutab. (Kisub teise kirja lahti.)

„Armas herra Õht! Annan teile teada, et
ammu oodatud kofilane, herra Maasikas, eila minule
wiinad kodu tõi ja mina ennast temaga kihlanud olen.“

(Wirutab kirja vastu lauda.) Hahaha! Külm, nagu
ärajahtunud presšraud! Südant niisugustel rinnus ei ole!

Wõib olla, neil on õigus, eht on, nagu ilm ütleb,
rättsepp ferge aruga, ja oli ilmaaegu punnimine kõit, kui
mina ennast terve aruga inimeseks lugesin! Hahaha!

Ja jeda kõit oli minule waja? Minule? Mis
saawad ilma inimesed üttelema! Kuidas saawad nad
naerma ja hirwitama!

Naerma ja hirwitama? Mis? Kas ma madala-
male olen langenud, kui ma enne olin? Ma ei ole
ostanud raha hoida? Kellele ma kahju olen teinud?
Zseendale, kellegile muule. Kusikas hirwitajatele nina alla!
Mina oma kuraasi ei jäta. Selbatse, et eestlane, kui tal
süda süüta ja puhas, madalamale ei wõi langeda, kui
sinna, kust ta tulnud, adra taha tagasi. Koh, Õht-rättsepp
langeb ta töölana taha tagasi, aga madalamale ta mitte
üks toll! Pää püsti! Nõnda on õige.

Kabeksas etendus.

Õht. Külatädi (suure pehme puntraga).

Tädi.

Tereft ta!

Õht.

Tere. Mis jälle on?

Tädi.

Kas teie olete Õht-rättsepp wõi?

Õht.

Mina olen küll.

Tädi.

Teile saadeti see pakk siin. Ei kästnud enne lahti
teha, kui homme hommiku.

Õ h i.

(Kõrwale.) Waid mis uus lõõt see jälle on! Täna on mustade murede päew, aga — tulgu! Mina olen juba panetanud. (Täbile.) Kes see saatis?

T ä d i (kawalasti.)

Mina ei tea.

Õ h i.

Mis jutt see on. Kust te' olete?

T ä d i.

Mind ei kästud ütelda, mina ei tea midagi.

Õ h i.

Taga kirjumats! Mis pakk see on?

T ä d i.

See on lihawõtte-pühade muna. Rohkem mind ei kästud ütelda. Mind kästi ära anda ja ruttu ära tulla. Jäämeks jumalaga.

Õ h i.

Pea, pea, kuhu te' jooksete! Käägime ometi natute.

T ä d i (läwe pääl.)

Mina ei tohi, minul ei ole aega. Jumalaga.

Õ h i (järelle waadates.)

Kust niisugune wana naene ometi on wälja wõetud, kes saladusi oma teada jõuab pidada. (Astus lina juurde ja siimitseb pakti.) Mina teda lahti ei julge wõtta. Wahest on dünamiidi pomm! Mina ei usu enam kedagi inimest. (Katsus käega.) Dünamiidi pomm küll ei ole, ta on pehme.

(Perenaene tuleb, näost punane. Tahab mitu korda rääkima hakata, jääb aga ifta jälle kuulatama.)

Õ h i.

Kas ma wõtan lahti wõi ei? Ma jätan pääle pühi. Ah mis! Mees olgu mees. (Sõitab nõõrib lahti.

punane tiskitud woobi waip tuleb nähtawale.) Ohoo! Mis see tähendab? (Veias muna ja sebest, loeb muna päästi.) „Oma auusale häätegitajale — õmbluse masina saaja.“ (Laseb wilet. Loeb sebest.) „Tuhat tänu! Esimene neljandil minu wõla tasumiseks. Jumal õnnistagu teid.“ Ja — kümme rubla! (Õht on eesti kui uimane, siis — lõõb rusitaga wasta lauda ja hüppab mõlemate jalgabega õhtu üles.)

Wott kus tüdruk! Pagana päralt, selle tüdruku wõtan ma ära! Söögu mind jusi, kui ma selle tüdruku teistele jätan!

Üheksas etendus.

Õ h t. Perenaene.

Perenaene (kui wihaue hull keset tuba astudes, kihwitseft.)

Soo! Wõi selle. (Käratsedes.) Mina ei julge enam siin majas elada, seni kui teie oma wõidetud rahaga meie katuse all wiibite. Eila õhtu hullkus juba jälle üks habemik mees meie dues ümber. Nad wõtawad wiimaks meil kõigil teie pärast elu seeft wälja.

Õ h t.

Ohoh! Mul ei olegi enam raha.

Perenaene.

Teil ei ole jah, aga wõi karmantsifitud seda teadwad, et teil ei ole.

Õ h t.

Noh, nii hull see asi ka ei ole. Kus see habemik mees siis oli?

Perenaene.

Olgu kus ta oli, meil on tuba ise ka tarwis. Tiina tahab oma woodit tagasi sisse wiia.

Õ h t.

Soo, wõi säält poolt puhub tuul.

P e r e n a e n e (ikka wihasemats saades.)

Wõi pillkate ise ka weel. Teotuse alla olete minu lapsse juba saatnud. Jändate maailma tüdrukutega, Eõistre-Manni te' ei saanud, minu tütart ei taha, nüüd jahite juba jälle kosmandaga. Kaha krossi teil enam ei ole — (põrutab jalga wastu maad,) wälja minu majast!

Õ h t.

Kas sedamaid?

P e r e n a e n e.

Sedamaid jah, sedamaid! Kerge aruga inimesi mina oma katuse all ei pea. Kõik ilm ütleb, rättssepä on kerge aruga, aga nii kerge aruga, kui Õht-rättspepp, teisi enam ei ole. (Halebasti.) Ei ole.

Õ h t (hääb tujul, wõtab saadud punase waiba enesele ümber ja hakkab rõõmus kui narrilane, perenaese ümber tantsima ja seda ka enefega laaja kiskuma.)

Õht-rättspepp on narrilane olnud jah, on jah! Õht-rättspepp ei ole enam narrilane, ta on tüki targemaks saanud. Õnneloos on temale õnne toonud, jah, jah. Waadate ise!

P e r e n a e n e (tarjubes ja ennast lahti kiskudes.)

Appi, appi, kuuljad nägijad, Õht-rättspepp on hulluks läinud. (Wäwest wälja.)

Õ h t (temale järele waabates, siis ettepoole astudes.)

Õht-rättspepp ei ole hulluks läinud, tema on ainult oma manmonast lahti saanud ja on õnnelik. Õht-rättspepp lähleb linna, ostab omale uue masina ja hakkab jälle Õht-rättssepaks. Ja Õht-rättspepp lähleb ja wõtab pühade muna saatja wälkese naisrättspepa ära, kui ta saab. Seda ta teeb, wot siis on asi joones! Jäägu tema pärast riffus kõik rikastele.

Seda ma teen! Ja pilli lõõn ma ka jälle ja laulan kah! Jumalale tänu, et ma jälle nii kaugel olen. (Wõtab wiulu ja hakkab mängima.)

Waherite langed.

Lõpupilt.

Õht oma noorikuga, Warik, seitse rättsappa,
Niilaspää oma naesega, Henn, Põhtumees,
Sill, Hans, tüdrukud ja poisid. Muusika-
koor, (wõib ruumi puudusel ka näitelawa taha jääda.)

Kirju pilt. Noor rahwas ümber keskel istuwa noorpaari ringmängu
tegemas, laulavad:

Tule, tule, tuulekene,
Wii minu laulu häälekene,
Rõõmsa rahwa ridadesse,
Lustiliste laua taha,
Kusja pulma peetanesja,
Kusja lustil luisatakse,
Et saaks hääalta ärgitama,
Et jaaks südant sütitama.

Warik (ette astudes.)

(Mängu tegijad läbivad tahapoole poolringi.)

Kogubus wait! Minul on sõna ütelda. — Auulit
kogubus! Mis teie siia olete tulnud, kas pulmailu pidama
mehe ümber, kes loofiga raha oli wõitnud, wõi noore
paari ümber, kes oma elu-õnne aina armastuse ja
Singeri ja kompanii õmblusmasina pääle ülesehitada
tahawad? Mina ütlen teile, suuremat õnne ei wõi õnne-
loos kellegile tuua, kui ta neile kahese on toonud. Widu
peremees minu kõnetooni palju ei armasta, sellepärast teen
ma lühidalt: Hõisja pulmad, elagu noorpaar, elagu!

Pulmalised (läbisegi.)

Hõisja! elagu! hõisja!

Õ h t.
Armsad sõbrad!

(Gans tungib ettepoole, kui tahaks ta midagi ütelda, Warik paneb temale käe suu pääle.)

Warik.
Kogubus wait!

Õ h t.

Armsad sõbrad! Jsand Warik on minul sõna suust ära wõtnud. Minu kuulsa õnneloosi ja tema tagajärgede asi on teile tuttav, sellest ei pruugi ma sõnagi lausuda. Selle lühikese aja sees, mis mina rihas mees olen olnud, olen mina jeda aru saanud: Raha wõib hää asi olla rikastele, kehwad lesenaese lapsed temaga ümber käia ei oska, ega temast õiget rõõmu tunda ei suuda. Meie kaks siin, mina ja minu Tiit, — tema on ka rättsepp ja õmbluse masina läbi õieti oleme paari saanud — meie ei taha rikkuje pääle, meie tahame töö pääle oma õnne rajada. Töö teeb meele rõõmsaks ja südamet rahuliseks ja iga auusa töö pääl hingab õnnistus.

Auustatud ametiwennad! Mina astun rättseppade sumpti jälle tagasi!

Gans (ruttu wahese.)

Meister! Minu wõtate niisid ka tagasi? Mul oma! masin!

Õ h t. (naerdes.)
Ja muidugi!

Rättsepad.

Elagu isand Õht, elagu noorpaar, hõisja!

(Elaw pilt. Noorpaar töötatakse toolibega ühes. Wengali tuli, muusika. Wäike rättsepp kõige ees keskse, kerib käega, nagu ajaks ta õige ruttu masinat wändaga ümber.)

Waheriie langeb.

